

Aj. I 566

Töö Lipp

1915 nr. 1.

P5213

Lj: 1566

1 APR. 1915

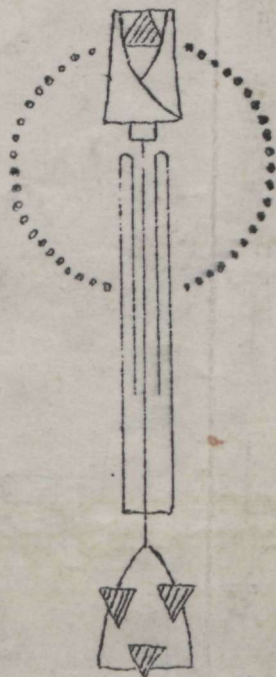

Võitluses omandad sa oma
õiguse!

TOOLIPP

N 1

1915

SOTSIALISTIDE-REVOLUTSIONÄÄRIDE
PARTEI TARTU ORGANISATSIOONI
VÄLJAANNE.

ENSV TA Fr. R. Kreitzwaldi nim.
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

P 5213

Päale punaste aastate vajus Venemaa reaktsiooni verise rusika all kokku. Esevalitsus võttis kõik oma jõu kokku ja lämmatas revolutsiooni, tahtis üles puna, kindlustesse ja kaevandustesse matta kõiki revolutsioonilisi elemente, tahtis kurnatud rahva vabaduse lootusid, valatud vere ootades uputada. Päält näha läks tal le see korda. Kauaks ajaks kadus igasugune liikumine, vajus kõik pikalõasele unele. Kuid ei kesta igavesti, uinuva töörahva hinglase liikumatus, sest ka reaktsiooni raudrõngas ei suuda kiiresti edenevat ja kasvavat elu surmavalt õnnusts pigistada, ei, ta ei suuda tarkavaid elujõulisid jõudusid kasvamast takistada: nad tungivad ka raudast ja terasest läbi päevavalgele. Ja, tööpoolest, vene itsevalitsuse kotkas ei suutnud revolutsioonilisele liikumisele surmavat hoopi anda, vaid ainult viinastas teda mitmeks aastaks. Mitu aastat valitses "vaikus", siis aga hakkasid uuesti tundemärgid ilmuma, mis näitasid, et revolutsiooni aegul omandatud ideed ja aated kadunud polnud, vaid ka neil neetud reaktsiooni aastail needsamad aated töörahva ja revolutsioonilise intelligenti hingis edasi olid elanud, et endisest leegitsevast tulest siiski sädemed alal olid, mis pikkamisi hõogusid ja tulevikus uuesti heledaiks leekideks muutuda võisid. Pikkamisi tekkib, areneb, kasvab tööliste liikumine, tööliste hulkade organiseerimine, tehtakse esimesed sammud võitluse teel. Ja uuesti tõuseva tööliste liikumise etteotsa astub tööliste ajakirjandus. 16 detsembril 1910. hakkab ilmuma: "Звезда", päale selle tema järelkäiana "Невская Звезда", pärastpoole "Правда" i. n. e. Mida enam tööliste liikumine arenes, mida tugevamaks ta läks, seda enam arenes ka tööliste ajakirjandus. Raske oli esimesisamusidastuda, raske oli pörandaalt päevavalgele tulla, kuid kõikide raskuste päale vaatamata tehti need sammud. Ja selles raskes töös, vaeva- ja valurikas tegevuses mängib ülitähtsad osa tööliste ajakirjandus. Tema kaitses jõudu mööda töörahva huviseid, tegi selgeks tööliste ülesanded, oli selleks keskkohaks, kuhu valgusid tööliste hädad ja mured, kus nende rõõmud osavõtmist leidsid, oli "täheks" kust liikumise elu paistis, kõiki töölisi võitluse lipu alla kutsudes.

1913 ja 14 a. esimesel poolel oli tööliste liikumine juba nii tugevaks muutunud, et ta õige ähvardavalt valitsuse vastu ülesastuda võis. Siin tuleks ainult näidata 9 jaanuari 1914, märtsi kuu liikumise, esimese mai puhitsemise, Baku streigi, juuli kuu liikumise pääle. Kõik see näitas, et proletariaat, revolutsioonilise marleva eesvägi üuesti võitlusvalmilt seisis, et Venemaa pikkamisi, kuid kindlasti teisele revolutsioonile lähenes. Kuid juuli kuu keskpäigas tuli maailma-sõda ja ühes sellega kadus laialine tööliste liikumine. Sõja lahtipääsemisega panti revolutsioonilise liikumise keskpunktid sõjasaaduse alla, millega liikumise avalduse võimalusi ära taheti hävitada. Sõda on Vene revolutsioonilisele liikumisele (ja mitte ainult vene) õige annud, mille tagajärjed mitmet pidi õige tuntuvad on. Muutunud on välised olud, milleks töötada tuleb, muutunud on ka osalt töörahva psühholoogia, meeleolu ja sellest olenedes on muutunud need abinõud, mida meie oma sihtide teostamiseks tarvitame. Endisteks on jäänud meie lõpusihid, endisteks kõikumatudeks on jäänud meie põhjused, kuid muutunud on see öhkkond, milles töötada tuleb. Vene isevalitsus katsub hääd juhtumist tarvitada, et maailma sõja müri tasakesi hävitada seda liikumist, mis talle hädaohhtlikuks saanud. See-motiiv määrab valitsuse sisemise politika kursi. Valitsus hävitas tööliste ajakirjanduse, väga hästi ta hiiglasuurest revolutsioonilisest tähendusest arusaades; kõikide parteide ühendust nõudes välise vaenlase tagasi-tõrjumiseks, astus valitsus tööliste liikumise süsteematailise hävitamise juure. Kõikidest liikumise keskkohtadest saadeti sadandetena "kahtlasi elemente" asumisele, anti kohtute kätte, kes muidugi selle eest hoolitsesid, et süüalused seltskonna rahu ja häädkäekäik ku enam segama ei saaks tulla. Oli ju ja nii hää talitada, kuna rahva silmad lahtipääsenud ilma tulekahju pääle pööratud olid, kuna üleilmlise kontserdi müriks kellegi kõrva isevalitsuse ohvrite protest ei ulatanud. Ainult kindluste võlvialused, siberi lumelagendikud, kavandused nägid uusi ohvrid, kuulsid näljasurmale määratud rahva vabaduse eest võitlejate valuhüüded (valitsus võtis pajuki väljasaadetult ära) ja needmisi. See oli isevalitsuse ühinemine. Kõik pidi unustama sisemise tulid, vaenud, kõik-pääle valitsuse, kes kellegi pattusid ei unustanud (Burtsev j.n.e.), kes halastamatalt tasus ja ikka veel tasub... Venemaatöö-

liste esitajaid Riigivolikogus kinni võttes, neid koh-
tu kätte andes, näitab valitsus, et ta tööpoolest kõik
säädslikuse piirid unustanud on, et ta verisel teel
lõpuni sammuna saab. Venemaad ootab uus surveaeg, must
reaktsiooni ajajärk päale võidurikka sõja... sisemise
ja välimise vaenlase vastu.

Kulutagu valitsus mis tahes, katsugu kuidas tahes
oma tegusid katta, -meile ja kõigile venemaa teadvust
listele töölistele on selge, mis meid tulevikus oo-
tab, on selge, mis valitsus praegu teeb. Kas on vene-
isevalitsus ühtegi lubamist ausalt täitnud? Kas ta
nüüd oma lubamisi täidab? Ei, ei ja ei. Uskuda valit-
susesõnadesse võivad meie oportunistlikud kodanlased,
need elutargid, tegasihoidlikud, arusaajad ja mõistli-
kad "mehed... Nemad võivad seda, kuid teadvuslikud töö-
listes, revolutsiooniline intellegents seda ei või ja ei
tõhi. Meie ei looda mitte, vaid meie omandame võitluses
tõhi rahva vabaduse, omad tallatud õigused! Ja meie lä-
hem ülesanne on -võitlus valitsuse vastu! Muidugi
keegi ei kutsu praegu sõjaristatega valitsuse vastu
võitlusele, ei, praegu on revolutsionilised jõud liig
lühialipillatud, liig nõrgad et otsustavad võitlustala-
ta. Kuid meie peame otsekohe esiteks, k ö i k i revoluts-
sionilist elemente koondama, organiserima, teiseks,
peame uusi tööliste hulka sid revolutsioniseerima, peame
praegust momenti igakülgselt arvustama, töölistele nen-
de seisukorda ja ülesandeid selgeks tegema. Need üles-
anded on praeguse silmapilgu revolutsionilised ülesand
ed. Meil palju kui võimalik praegu valitsuse vastu voi-
delda ja tuleviku võitluse vastu kõiki jõudusid kokku
kõndadesse olgu igal revolutsionilisel tegevusel paa-
ülesandeks, mille teostamiseks kõik jõud tegevusse
saada tuleb. Meie teame et uhinemises jõudu ja ainult
võitluses õiguse omandame, -juhime siis terve oma ener-
gia nende ülesannete

päale, millele teostamine vali-
tsuse seisukohti nõrgestab ja revolutsionilise võit-
luse laienemise võimalusi, neid realseid punkte loob,
millede päale toetadas tulevikus seda kindlamini eda-
si võitluse minna.

Neheks teguriks, mis aitab neid ülesandeid elusse
viia, on tööliste ajakirjanduse loomine. Meie teame,
missugust tähtsat osa tööliste liikumises enne sõda
tööliste ajalehed mängisid, teame, et nad selleks kesk-
punktiks olid, kuhu liikumise laened kokku voolasid,
kust nad edasi liikumiseks võimsama tõuke said.

44 Praegu on võimatu legaalist ajakirjandust luua, kuid veel tungivam on tarve juhtiva keskkoha järele, mis valgustaks praegust seisukorda, mis kutsuks uusi jõudusid juba organiseeritud proletariaadi ridadesse. Kui see pöranda pääl võimalik ei ole, teemesseda pörandaal, loome illegaalse tööliste lehe, laotame ta tööliste hulkadesse laiali, sest seda nõnavad venemaa tööliste liikumise huvid, tema ülesanded, terte tema tulevik.

Meie teame väga hästi, kui suurte raskustega on ühendumine tööliste lehe väljaandmine; meie teame, kuidas valitsus kõige jõuga talle takistusi loob; meie teame, kui palju ainelisi raskusi ärakanda; meie teame, kui raske on praegu ideelisi jõudusid leida, kes töotaksid ajakirja juures, kes ta sisu eest hoolitseks, - kuid te teadmine, et see tarvilik on tööliste liikumise laiendamiseks, tööliste hulkade organiseerimiseks, revolutsioonilise võitluse laiendamiseks ja süvendamiseks, aitab meid kõigist raskustest üle. Kuid mitte ainult see. Ajakirjal peab tööliste hulkades reaalne alus, poolehoidmine loodud saama, töölisel ise peavad lehe saatusest osa võtma. Ainult seltsimeeste tööliste toetus aitab meid eesolevaist raskustest üle, annab meile jõudu tuleviku tööks ja aska meie ideaalide toetamise sisse, sellepärast pörame meie tööliste poole ja kutsume ühinema "Tö ö L i p u" alla, kutsume kõiki tööliste osa võtma üldisest tööliste revolutsioonilisest võitlusest. Lehe ilmumine nõuab ainelist kulu: tööliste kohus on oma lehe aineliselt ülaval pidada. Töölised peavad ka ise oma lehe sisu eest hoolitsema; tingimata tarvilikud on teated eesti tööliste elust, töötingimistest, mida aga ainult töölised ise muretseda saavad.

Eesti tööliste ajakirjal on tulevik siis kindlustatud, kui töölised ise tema eest hoolt kannavad! Eesti tööliste liikumine võib siis edeneda, kui töölistel omashäälekandja on, mis nende huvisid kaitses!

Seltsimehed, koguge ainelist toetust laotage, töölippu tööliste seas laiali, saatke võimalikult palju teateid, mis tööliste elu valgustavad!

Teie käes on "T ö ö L i p u" tulevik!

T o i m e t u s

Internatsionaali Manifest.

Imme, kui eelviimse Rahvusvahelise Sotsialistilise Kongressi manifestiga lugejaid tutvustada, peab tähendama misstegustel oludel ja põhjustel Kongress kokku astus.

Esialgul pidi Rahvusvaheline Sotsialistide Kongress 1913. a. Viinis kokku tulema. Aga 1912. a. Balkani sõda vägisi ilma sõjaks muutuda ähvardas, siis tuli Kongress juba 24. nov. 1912. a. Baaselis kokku, et viibimata sõja hädaohu kõrvaldamiseks sammusid astuda. Sõja vastu protesteerida ja rahvusvahelisele tööväele hädaohu vastu võitlemiseks abinõusid välja töötada. Meil on huvitav praeguse ilma sõja kära sees Kongressi otsusi tundma õppida, sest need näitavad kõige selgemini sotsialistide seisukoha praeguse ilma sõja vastu. Et Kongressil 19. Euroopa riiki esitatud olid, siis võime meie tema otsusi, kui terve Euroopa sotsialistide otsusi vastu võtta.

Baaseli Kongress ei olnud erakorraline mitte ainult selle pärast, et ta erakorralistel põhjustel kokku kutsuti, vaid ta oli erakorraline töö poolest. Kongressi tööd võime Austria sotsialisti Viktor Adleri sõnadega kirjeldada: Internatsionaal astub täna ühe sammu edasi, ta astub sellest piirist üle, milleni ta tegevus senini ulatas. Senini töötasime üleüldiste printsiipide arendamisel kallal, tähendasime üleüldise taktika sihtsides. Nüüd aga on otsustav moment käes: diplomaatia vangub, teadmata, mis päale hakata, aga valitsejad ja valitsused ähvardavad oma meeletude tegudega kõige suuremat hädaohu ja viletsust elule kutsuda. Samasol momendil, kus segadus kõige kõrgema tipuni on tõusnud, millal rahu iga silmapilk rikutud võib saada, formuleerime meie esimest korda kindlasti proletariaadi taktikad. Selles seisabki meie Kongressiaajalooline tähtsus. Esimene kord näitame meie kõikide maade, mitte proletariaadile, meed, mida mööda tal sammuda tuleb.

Baaseli Kongressil oli ka teine ülesanne, mida Jaures nii lühidalt kokku võttis: Loodan, et meie Kongress ka valjuks hoiatuseks praeguse olukorra pere-meestele olema saab: meie ühisus, meie arvurikas kogu ja meie hiigla jõud teevad meie sõjavastase meelcaval. duscvägevaks ja mõjuvaks.

Neid mõlemaid ülesandeid rahuloldavalt täita-See e

oli Kongressi siht. Oli tarvis proletariaadile võimalikult konkreetsem tegevuse plaan väljatöötada, näidata teed, mida mööda ta sõja puhul minema peab. Selleks tuli aga vastastikuse järelandmise kaudu erakordadel ühise otsusele jõuda. Nii võime meienüüd, kus ilma sõda lahti on pääsenud, iga sotsialistlike erakonna ja rühma poolehoidjaid Baaseli Kongressi otsuseid oma tegevusele juhtnööriks võtta.

Internatsionaali manifest tuletab kõigepealt meele, et juba Stuttgardi ja Kopengageni Kongressid Internatsionaal proletariaadi sõjavastase tegevuse korralduse oli ära määranud. Säär kinnitati, et: Sell puhul, kui mõnda maad peaks sõjahädaoht ähwardama, on selle maa tööliste klassi, kui ka tema parlamentides olevate esitajate kohus Rahvusvahelise Sotsialistlike Büro, kui wahemehe ja liikumise korraldaja kaudu kõike jõudu selleks tarvitusele võtta, et sõja tulekut nende abinõudega takistada, mis sellele maale kõige kohasemad on ja mis selle maa poliitilisest seisukorrast ja klassi võitluse kraadi kõrgusest ära rippuvad. Kui aga siiski kõikidest ettevaatuse abinõudest hoolimata sõda lahti pääseb, siis on sotsialistide kohus ühendatud jõuga sõja rutuliseks lõpmatuseks kaasa aidata ja teiseks kõiki neid majanduslisi ja poliitilisi kriisisid, mis sõjaga paratamata kaasas käivad, selleks tarvitada, et laiemat rahvahulka praeguse kapitalistlike korra hävitamiseks üles kutsuda.

Enam kui kunagi enne, ütlob manifest edasi, kohustavad praeguse aja sündmused rahvusvahelist proletariaati oma jõudu ja energiat ühisele tegevusel juhtima. Ühisele ühest küljest üleüldine sõja vastu valmistamine, ühes elu tarbeainete kalliks minemise ga muutis klasside wahekorra koguni teravaks ja ühes-sellega tööliste klassi elu välja kannatamatuks. Tahes ehk tahtmata jõuab tööklass otsusele, et on tarvis korra sarnasele survele lõpp teha. Teisest küljest alati ähwardav sõjahädaoht loob ikka enam ja enam rewolutsioonilise meeleolu. Suured Euroopa rahvad on iga silmapilk kokku pörkamas, sellest hoolimata, et sarnane kuritegu inimkonna vastu mingisuguste rahvusliste huvidega õigeks mõistetud ei saa. Baaseli manifestis, mis ju hilpalju nädala

enesega kaasa on toonud, ähvardab veel suuremat wilc-
tsust haritud rahvastele ja proletariaadile sellega
tunnesa, kui ta üle poolsaare piiride astub. See kata-
strof saaks üks häbitawamatest faktidest ajaloo-
s olema, olgugi, et teda katsutakse kõikisuguste ilusa-
te, walamööeldud põhjustega õigeks mõista. Need hupid,
mida ilmasõja waral täita tahetakse, ei kaalu seda
hiigla kahju üles, mis selle sõjaga kaasas käima
saab.

Sellepärast konstateeribgi Kongress rõõmuga kõi-
kide maade sotsialistliste parteide ja sündikaatide
üksmeelt sõjas sõja vastu. Samal ajal algab proleta-
riaat kõigil pool võitlust isevalitsuse vastu, iga
Internatsionaali osakond püüab kõige abinõudega sõ-
ja vastu töötada, katsub tervet rahwaste meeleolu sõ-
jawäeliste hullustuste vastu pöörda. Sel moel kasvab
ja kõveneb suur rahwustewaheline tööliste ühisus, -
mis rahu alal hoidmiseks seonni kaasa on mõjunud.
Walitsewate klasside hirm töörahwa revolutsiooni
ees, mis üleüldse sõja tagajärjel tekkida võib, on
kõige kindlam rahu alahoidmise abinõu. Kongress soo-
vitab sotsialistlistele erakondadele kindlastele -
oma algatud tööd kõigi kohaste abinõudega jätkata.
Selle ühise töö kõrval annab ta aga-ka iga maa era-
kondadele oma iseäralise ülesandeid.

Balkani sotsialistlistel erakondadel seisavad
rängad ülesanded ees. Euroopa suurriigid on seonni
süsteemaatilisel igale uuendusele Türgimaal vastu
töötanud, mille tagajärjel sääl majanduslised ja po-
liitilised segatused tekkinud on, ning rahvuslised
kired põlema sütitatud, mis möödapääsemata mässuni ja
kodusõjani viiwad. Walitsewate sugukondade ja Burshu-
a sia püüetele esda balkani segadust oma kasuks eks-
pluaatcerida, säädsid Balkani sotsialistid kangelas-
julgusega demokraatlise föderatsiooni nõude astu.
Kongress soovitab neil oma seisukohtile jääda ja loo-
dab kindlasti, et Balkani sotsialistline demokraatia
pääle sõja wiibimata mõjuvad abinõud tarvidusele wõ-
tab, et walitsewad sugukonnad, militarism ja terve Bal-
kani burshuaasia, kes majanduslise võimu laienemist
ihaldab, mitte ei saaks neid tuluseid oma kasuks tarvi-
tada, mis nii suurte ohwritega võidetud on. Iseäranis
soovitab Kongress Balkani sotsialistidele kõige jõu-

ga selle vastu töötada, et mitte ainult endine viha waen Serblaste, Bulgaarlaste, Rumoonlaste ja Türklaste vahel tekkida ei saaks, vaid et nad ülespää iga rahvuse rõhumist Balkanil hävitaks. Ka nende rahvaste rõhumist, kes praegusel minutil võitjate vastu vaenulikkud on, nagu Türklased ja Albaanlased. Balkani sotsialistide kohus on kõige jõuga võidelda nende rahvaste õiguste eest, ning rahvuslasele häritsemisele ja lõksile löönud rahvuslastele kirgedele vastu kaalubks kõikide Balkani rahvaste wendsust üles seada, mille hulka ka Albaanlased, Türklased ja Rumoonlased kuuluvad.

Austria, Ungari, Kroatia, Slooonia, Bosnia ja Herzogoviina sotsialistidel tuleb Austria puutotele Serbiat oma provintsiiks muuta, kõige jõuga vastu hakata. Austria sotsialistid peavad ka tulevikus selle eest võitlema, et Lõuna-Slaavi rahvad, kes praegu Habsburgide ikke all ägawad, juba Austria-Ungari riigi piirides olles demokraatlis e omavalitsuse saaksid. Austria, kui ka Italia sotsialistid peavad isäranis suurt rõhku Albaania küsimusele andma. Kongress on sellest nõus, et Albaaniale iseseiswust, autonoomiat anda. Kuid see autonoomia ei tohi mitte kättiks saada, mille all Albaania Austria ja Italia suhuks õhuriks langeks. Ainult kui Balkani demokraatlise föderatsiooni autonoomsed liikmed, on Albaanial töepoolest võimalik iseseiswaks saada. Kongress teeb Austria ja Italia sotsialistidele ülesandeks selle eest hoolt wanda, et nende walitsused Albaaniat mitte oma mõja alla ei paenutaks.

Suure rõõmuga terwitab Kongress Wene tööliste sõja wastaseid streiki. Selles liikumises näeb ta, et wene ja Poola rahwas reaktsiooni hoopest toibuma hakkab. Kongress leiab selle proletariaadi tegevuse kõige kohasema abinõu olevat Wene tsarismi intriigidelle vastu töötamiseks, kes oma riigi alamaid weres aputab ja Balkani rahwaid mitu korda juudalikult waenlasele ära on andnud, ning need ei tea mis teha, sest et ühelt poolt ta sõja tegijargesid kardab ja teiselt poolt wäriseb ta rahvuslase liikumise ees, mida ta ise elule on kutsunud. Tsarism otsib igit wiisi juhust, et siis Balkani rahwaste keitsjana välja astuda: ta loodab werise sõja läbi Balkanil oma võimu maksma panna. Kongress arvab, et Wene, Soome ja Poola maa töötaw rahwas, nii linnades kui maal kõik oma jõu kokku saab võtma ja sellele walele ja igale walitsuse sõjajahile

9
kord lõppu saab tegema, ning viimaks ka despootilise
isevalitsuse ära hävitama. Tsaarism-see on Euroopa re-
aktsiooni kõige vägevam kants, tsaarism-õn kõige hirmsa-
sam Euroopa demokraatia vaenlane ja ka kõige koledam
Vene rahva vaenlane. Võitlus tema vastu on interna-
tsionaali kõige suurem ja tähtsam ülesanne.

Kuid ka Saksa-, Prantsuse-, ja Inglismaa tööliste
pääle ei pane Internatsionaal vähemid ülesanded. Prae-
gusel minutil peavad nad oma valitsuselt nõudma, et
need endid mitte Balkani tülisse ei segaks, ühtegi
abi ei Austriale ega Venemaale ei annaks, vaid täies-
ti neutraaliteeti peaksid. Sest, kui nende kolme suur-
riigi vahel, kes kõikide haritud rahvaste eesotsas sei-
sawad, sõda peaks Serbia-Austria tüli, mis tühise sada-
ma omandamisest kerkis, pärast lahti pääsema, siis oleks
see otse pöörane kuritegu. Kui Balkani sõda tügimaa, ka
laotusega lõpeb, siis võib-olla Ottomanide võim Väikses-
Aasias murtud ja sellest kerkib Saksa, Prantsuse, ja
Inglismaa sotsialistide ette uus ülesanne: nad pea-
vad kõige jõuga katsuma oma valitsustel maadeomanda-
mise poliitika Väikses-Aasias takistada, sest et see poli-
tiitika üleüldisele ilmasõjale viiks. Kongress näeb su-
suurt hädaohu ilmarahule selles, et kunstiliselt In-
glise ja Saksamaa wahel waenu õhutatakse. Ta terwi-
tab nende mõlemate maade tööklasseid katsid sõda an-
tagonismi lõpetada. Kõige kindlam abinõu selleks on mere-
väe kasvu kitsendamine mõlemis mais ja sarnase säädu-
se hävitamine, mille põhjal kaubalaevu kinni võib wõt-
ta. Mõlemate maade sotsialistid propageerivad nende
keeldude kasuks. Sest waenuliku oleku lõpp, ühelt poolt
Saksamaa ja teiselt poolt Inglis- ja Prantsusmaa wahel
wähendaks hädaohu hävitamist, mis üleüldist rahu iga
silmapilk rikkuda ähwardab. Ta wanguks ka tsaarismi
wägewust, kes seda waenulist olekut enese kasuks tar-
vitab; teeks Austrial Serbia pinnimise wõimatuks ja
kinnitaks selle läbi üleüldist rahu. Kõik Internatsi-
onaali jõu pingutused peavad selle sihi kätte saamiseks
kaasa aitama. Kongress kutsub kõikide maade töölisi
üles, kapitalistilisele imperialismile rahvuswahelise
töowäe löndu vastu säädma. Ta hoiatab ka kõikide maade
walitsewaid klassa edaspidise sõja ää läb suurendamisc
läbi isegi rasket rahwa seisukorda veel halvemaks te-
gemast. Ta nõuab tungiwalt rahu. Teadku walitsused, et
praeguse Euroopa seisukorra juures, tööliste hulkade

10.

praeguse meeleolu juures sõj algamine nende enda olemas olemisele hävitawat hoopki anda võib. Tuletagu nad meele, et Saksa jprantsuse sõja tagajärjel Kommuna rewolutsiooniline torm tõusis, et Vene-Jaapani sõda Venemaal rewolutsioonilise liikumise välja kutsus. Tuletagu nad meele, et raskused, mis sõjaväe ja mereväe suurendamise kulud enesega kaasa töid, klassilisele võitlusele Inglismaal ja ka mannermaal iseäralise teravuse andsid, ning suuri streikisid välja kutsusid. Nad oleksid päris pimedad, kui nad aru ei saaks, et ainult mõte sellest hirmsast üleüldisest sõjast kõikide maade proletariaadi rahulolemiseatuse ja viha välja kutsub. Töölised peavad kuriteoks kapitalistide huwide, või walitsuse auahnuse pärast üksteist wastastiku maha lasta. Kui walitsused, häwitades iga normaalse edenemise, sunniwad Euroopa proletariaadi oma meeltheitlikka otsusi, täide wiima-sõdima, siis wastutagu nad ise ka kriisise eest, mida sõda kaasa toob.

Internatsionaal saab intensiivse propaganda ja wahet pidamata protesti abil sõja wastu töötama. Kongress teeb rahwuswahelisele sotsialistide büroole ülesandeks kahekordse energiaga poliitiliste sündmuste järele walwada ja katsuda ühendust igal tingimisel üksikute maade töörahwa erakondade wahel alal hoida. Kongress pöörab Teie poole, kõikide maade proletariaadi ja sotsialistid. Kuuldagu alati sel otsustawal tunnil Teie häält. Näidake oma jõudu ja energiat kõiki wiisi ja igal pool. Protesteerige igal peeliwiisi parlamentides; ühinege meeleawaldustes, hulgalistes wäljastumistes; tarwitage kõiki abinõusid, mida Teile organisatsioonide ja ühinenud proletariaadi jõud pakub. Las walitsejad näha enese ees tööliste klassi kõige agaramat tegewust, et rahu alal hoida. Kapitalistilisele ekspluateerimise riigile ja hulgalistele tapmistele; säädke proletariaadi riik wastu, kus kõik rahwad ühendatult rahus elaksid.

Nii lõpes eelwiimse Kongressi manifest. Täna wuse Kongressi kohta puuduwad praegu alles igasugused teated. Nagu nägite on Kongress iga Euroopa riigi tööliste klassile teatawad ülesanded andnud, mida see siis täitma peab, kui rahwastewaheline sõda lahti läheb. Nüüd on see hädaoht kõigi ettewaatus ja wastuseismise abinõudest hoolimata kätte jõudnud, loomulik, et

igamaa tööliste klass temale antud ülesannete ka^{II}lale asub.

Meie, Wenemaa töölistele tehti ülesandeks, kõiki võimalusi selleks tarvitusele võtta, et meie isevalitsejad ja terwet meie isevalitsuslist korda kukutada, mis tänini kõige Euroopa reaktsiooni toetaja on olnud. Iga üks meist, keda sõjawäkke peaks kutsutama, on kohustatud saäl sõjavastast kihutustööd tegema. Meil, kodujääjatel, on tarvis end pörandualusteks ringideks koondada, kes kõik ühise sotsialistilise erakonna lipu all revolutsiooni algaks ja teeks esiti otsekohese lõpu praegusele meeletule rahwa tapmisele ja teiseks hävitaks meie vägiwalla walitsuse.

Organiseerime meie endid, katsume oma pörandalust kirjandust elul hoida, töötame jõudu mööda oma seltsimeeste keskel töökodades ja wabrikutes, nende kunstlist isamaalist meeleolu lämmatades, siis tule oleme meie need ülesanded täitnud, mis Internatsionaal meie õlgadele pani ja meil jääb ainult wõitluse hüüet oodata, millal oma wägedega platsi astuma peame.

Baseli Kongress lõppes suurte sõjavastaste meeleoludega ja miitingutega, mida Münsteri kirikus ära peeti.

Kui Jaures, kes saäl kõnelema pidi, kiriku kelliade helinat kuulis, hüüdis ta: See helin tuletab mulle Schilleri Kella-laulu meele. Vivos voco — elavaid hüüan ma — see on tulewiku hüüd. Mortuos plango — surnute järel kurdan ma, arvamata hulga surnute järele, kes enese hangunud kehadega wõitlusewälja kaugel Euroopamaa hommiku raadel katawad. Fulgura frango — ma purustan wälkusid.

Isakord, kui ma neid sõnu meele tuletan, kasvab minus lootus. Need on suurepäraseid sõnad. Aga niisama suurepärase on meie siht ja tahtmine. Ja tema nimel kõige päält vivos voco!

Vivos voco, wabaduse wõitlusewäljale, et meie aegne ne sotsialistiline liikumine ei oleks mitte ainult üksmeelne ja wägew, ei oleks mitte ainult tähtsaks sotsiaalseks jõuks olewikus ja otsustandwaks wõimuks tulewikus — waid, et ta ka tõsise kultuura loomewõimu kandja ja kaitsja, ning kõrgete üleüldisimikonna aadete teostaja oleks!

VIVOS VOCO! Seltsimehed, sündigu ka meie pool selle hüüde teostamine.

Ööl vastu 26. jaanuaril saatis sotsialistide-Revolutsionääride Partei Tartu Organisatsioon meie linnas lendlehed laiali. Neis avaldati protesti praeguse maailma sõja vastu, loeti lühidalt sõja põhjused ja sihid üles, ja tähendati lühidalt ära, missugusel faktilisel seisukohal sotsialistid-revolutsionäärid praegusel ajal seisavad. Pääle selle avaldati protesti enne sõjaseisakke ettetulnud toore vägivalla tarvitamisega vastu ohvitseride poolt soldatide kallal ja hürjutati "Postimehes" ilmunud artikelt: hoitagu sõjameeste omavahelistesse asjadesse segamaast!"

Mõne päeva pärast pääle proklamatsioonide laiali saatmist ilmus "Postimehes" artikkel: Tühine katse poliitilist kihutustööd alata. "Olgu" selle töökeses ette toodud mõtetele paar rida vastuseks.

"Postimees" algab faktilise valega pääle. Ta tähendab, et proklamatsioone "Tuntud" isikudele ümbrikus saadetud, ja et allakirjutanud oli Tartu Sotsialdemokraatlike Partei organisatsioon, "w ö i m i d a g i m u u d s e l l e s a r n a s t." Meie teada ei ole kellelegi lendlehti ümbrikudes koju saadetud, vaid mõnesse kirjakasti ilma ümbrikuta lastud. Veel rohkem nimetamisväärt on "Postimehes" lendlehtede allkirja salgamine. Lendlehtede väljaandja oli Sotsialistide-Revolutsionääride Partei Tartu Organisatsioon, mille allkiri ka kõikidel lendlehtedel leidub. Kas "Postimees" ei suuda veel praegugi vahet teha Sotsialdemokraatide ja Sotsialistide-revolutsionääride vahel, või on ta mõnel muul põhjusel allkirja sihilikult muutnud, ainult tumedalt tähentades, või muud midagi sellesarnast?"

"Selle pääle vaatamata, et "Postimehes" nähtavasti aimugi ei ole, kes need sotsialistid-revolutsionäärid on, lubab ta nii toredalt meie waateid praeguse sõja kohta lapsikuteks seletusteks "nimetada, mis tunnistust andvat, et kirjakeste "meisterid" arusaamatapoisikesed" on. Nii tuntu ja keelgesti saab "Postimees" lendlehtedes olevast sisust, waadetest üle, teeb paari sõnaga poisikesi "maha ja jõuab siis otsusele et keegi mõistlik niisugusid mõistmata katseid ei tohiks toetada."

Meie vaated sõja kohta on lapselikud seletused".
Meie ise oleme arusaamata poisikesed"...O, kui ilus
on sarnaste nimetustega raskustest üle saada...
Vaatame siiski lähemalt järele, missugused need
"lapselikud seletused" praegusest sõjast on, ja ühes
sellega heidame ka pilgud "Postimehe" esitajate vaa-
dete pääle...

1915.a. Sirvilaudades ilmus muu seas ka Tõnissoni
töö: "Suur ilmasõda ja Baltimaade tulevik". Selles
töökases katsub h. Tõnisson oma vaateid sõja põh-
juste ja järelduste üle avaldada. Need saäl leidu-
vad vaated ei oleks siis mitte "lapselikud sele-
tused" praegusest sõjast, vaid eluküpse mehe teadus-
line töö, õige sõja põhjuste ja ka järelduste fiktsio-
n.

Tõnisson algab sellega, et ta oma vaateid "sotsio-
loogilise-fundamendi pääle rajab, või vähemalt raja-
da katsub. Ta on "nüüdsil ühiskonnaloolise ehk sot-
sioloogilise arusaamise tõusu päivil" endale sel-
geks teinud, et tarvis on ka oma arvamisi argumentee-
rida, tarvis on neid üleüldiste sotsioloogia säaduste
alla viia. Muidugi on see suur progressivne samm Tõ-
nissoni ja C^o arenemise käigus. Kuid asja halbuse sei-
sab selles, et Tõnissoni teadmised väga väiksed on
ja selle tagajärjel ta arvamisi ette toob, mida prae-
guse "sotsioloogilise arenemise tõusu päivil" enam
ei kaitsta, kui ühelt poolt vananenud, ekslikka, ja
teiselt poolt, sihilikka-burshuaasialikka vaateid. Tõ-
nisson arvab ühelt poolt tõentada võivat, et "kõige
suurema-andeline isik mitte selleks teguriks ei ole,
mis ajaloo käiku ja rahvaste saatust määrab". Selleks
"ajaloo käigu ja rahvaste saatuse määrajaks fakto-
riks" teeb ta rahvaste kogujõu. Ei saa kuidagi eitada
esimese tõenduse õigust. Tõepoolest, praegu ei tunnis-
tata enam isiku otsusandvat osa ajaloo käigus. Tõnis-
son on selle töö kiduvääriliselt omandanud ja popu-
lariseerib nüüd teda omakorda edasi, mida ainult kiita
võime, sest sellega ta ka jõudumööda "sotsioloogili-
selt arusaamisele" kaasa aitab... Kuid teisiti on lugu
teise väitega. Tõnisson läheb rahvuse kogu-isikuks tun-
nistamisest välja ja jõuab viimaks arvamisele, et isik
"ikka ainult rahvuslase olemise elundiks ehk organiks"
on olnud. Nii siis isik täidab rahvuse-isiku elundi

funktsioone... See uus tõde on juba teaduses vananenud. Tõnisson esineb siin n,n. orgaanilise teooria poolehoidjana, mille looja kuulus ühiskonnateadlane H. Spenger on. Tema teooria aluspunktiks on analoogia isiku ja seltskonna, rahvase vahel, mille juures isik rahvase organiks tembeldatakse. Praeguses ühiskonnateaduses seda teooriat enam peaaegu keegi ei kaitsegi. Kui tõnisson selle teooria kriitikat tahab tundma õppida, siis võiksin vene ühiskonnateadlase Mihailovsky tööde pääle tema tähelepanemist juhtida, kelle kirest orgaaniline teooria uimastavaid hoope saanud on, millest ta ei toibu. (Н.К. Михайловский. Что такое прогресс? - Аналогический метод в общественной науке. - Борьба за индивидуальность. и.п.е.)

Tuntud vene anderikas publiitsist Ivanov-Rasumnik ütleb sellekküsimuse kohta: "See küsimus on ammu juba otsustatud ja otsustatud Mihailovsky kasuks orgaaniline teooria näitsis enne kui ta õitsema läks, sest ta liig piltlikult oma puudulikkust üles näitas." Muu seas pean Tõnissonile tähendama, et Mihailovsky ka selle voolu poolehoidja oli, mille vaatsid nüüd meie avaldame: nii ka siis Postimehe vaatepunktilt "arusaamata poisikene". Kuid siiski on ta sotsioloogias tuntud suurus...

Niisama teravalt on orgaanilist voolu arvustanud Lester Ward omas "Dünaamilises sotsioloogias".

Nende ridade kirjutaja on Uordi aktiivse progressi teooria ja vene subjektiivse sotsioloogilise voolu poolehoidja, ja sellena loeb ta orgaanilise teooria täiesti põhendamatuks, teadusliselt ekslikuks, tüüpiliseks burshuaaslikeks teooriaks.

Oma teooria järele jõuab Tõnisson sarnasele järeldusele: "nii kuidas rahva kogumisik oma elujõu, võimete ja tungide poolest on, selle järele kujuneb ka juhtiv isik oma olemise, võimise ja püüdmise poolest."

Illustreerime seda väidet. Vene isevalitsus on kujunenud muidugi, rahva võimete ja tungide järele oma püüete poolest. Tähendab, vene isevalitsuse teod vastavad vene rahva hingele, ehk konkreetist keelt rääkides, vene isevalitsus on vene rahva huvide kaitseja, kõik, mis ta ette võtab, ette on võtnud, seisab kokkukõlas vene rahva huvidega. Muidugi, kes on algteadusi õmandanud venemaa ajalooost, majandusteadusest, see ütleb seda "illustratsioon" absurdiks, kuid see absurd on

loogilik järeldus Tõnissoni ülessäetud väitest. Tõepoolest on rahva koguisik muinasjutt, Tõnissoni fantaasia produkt, millel reaalsus puudub, kuid mis hele da burshuaaslike ja isevalitsuslike korra apologetismis tendentsi omandab. Ainuke reaalsus on inimese isik, kelle kogu rahvuse sünnitab. Rahvus on ainult abstraktsioon, ühesugustes etnograafilistes j.n.e. tingimistes elanud isikute kogu mõiste, millel liha ja veri puudub. Rahvuse mõistele substanttsionaalist iseloomu anda on "nüdsel sotsioloogilise arusaamise tõusupäivil" vähe lapsik...

Mitte rahvaste elusund ei ole see alg tegur, mis ajaloolisi sündmusi kannab ja ajaloo sihti näitab, vaid sotsiaalsel-majanduslisel alal tõusnud klasside huvid, mis teineteisele vastu käivad, määravad suurel osal ajaloo käiku, muidugi ei eita maisiku loomevõimelist initsiatiivi, kuid ei tunnista ka, et ajalugu juhiks, -vaid isiku, klasside ja teiste faktorite kogu sünnitab selle jõu, mis ajalugu juhib. Sotsiaalsel ja majanduslisel alal ühinevad inimesed ikka enam ja enam kahte klassi: ühelt poolt väike kogu ekspluateerijaid ja teiselt poolt rõhuv enamus kurnatud töötavat rahvast, mis ekspluateerijate vastu revolutsioonilist võitlust praeguse poliitilise ja sotsiaalse majanduslike korra hävitab ja tema varemeil uue sotsialistlike korra loob. Nende kahe klassi jõud faktiline vahekord määrab meie poliitilise j.n.e. korra vormid, kuid mitte metafüüsiline, saladuslik "rahvuslik olemine", "rahva elusund". Nende ridade autor on töötava rahva huvide poole hoidja, kuna Tõnisson ja Co ekspluateerijate, kurnajate esitaja on. Selles on vahe... sügav kuristik, mida ühegi "rahvusliku isikuga" täita ei saa.

Tõnisson teeb oma "sotsioloogilise arusaamise" põhjusemõttest järelduse: praegune sõda on just rahvaste sõda, mitte aga valitsevate klasside sõda (selles mõttes, et nende huvid kokku on pörganud). Meie toonitame vastupidi, et praegune sõda mitte ratarahvaste huvide kokkupõrkamise tagajärg ei ole, vaid just valitsevate kihtide huvide kokkupõrkamise tagajärg.

Tõnisson loeb sõja põhjuseks saksa rahva väljatungi talle kitsaks jäänud Kesk-Euroopa piiridest. "Kõik muu" oleneb sellest alusnähtusest selge järjekindlusega... Täheandab, alusnähtus on see, et Saksamaa

on tema elanikkudele kitsaks jäänud, ja nad tingivad nüüd väevõimuga oma kodumaalt välja, et laiemad elualust otsida... Kui teataval maal rahva arv nii suureks on kasvanud, et ta oma elutungiga selle maa piiridesse ei mahu, siis Tõnissonil on siin õigus hakkab ta välja tungima. Kuid see väljatungimine sünnib, enne kui väevõimuga teed avaramaisse piiridesse katsutakse murda, juba palju aega ikka suureneva emigratsiooni näol. See emigratsioon suureneb seda mööda, kuidas suureneb vahe kiirelt kasvava rahva elutarvete ja nende tarvete täitmise võimaluse vahel. Kui Saksamaal asi nii oleks olnud, siis oleks selle tündemärgiks ikka suurenev väljarändamine olnud. On asi nii? Vaatame statistikas. 1880. date aastate algusel rändas rohkem kui 200000 sakslast ainult Põhja-Ameerikasse, 1882. a. rändas Saksamaalt ülepea 116000 inimest välja, 1893-88000 inimest, 1894-41000, 1892j. n.e., kuni 1912. a. väljarändajate arv 18545 inimest, oli.

Nii siis, väljarändamise suurenemise asemel näeme teist protsessi, -sihikindlat väljarändajate arvu langemist

Kuidas on lugu aga sisserändamisega Saksamaal?

Ka siin võime ütelda: Imigratsioon tõuseb.

1900a. oli Saksamaal ligi 800000 väljamaalast, kuni aga 1910a. see arv kuni 1300000 päale tõusis.

1909a. registreerisid Saksamaa tööliste bürood umbes 550000 töölist, 1911a. juba registreeritud tööliste arv 750000 päale tõusis.

Mis me siin näeme? Ühte huvitavat nähtust. Maa, riik, mille piirid teatavale rahvale kitsaks on jäänud (Tõnissoni tõenduse järele), ei saada mitte rahvast oma piiridest välja, vaid tõmbab võeraste rahvaste liikmeid ühtelugu suureneval arvul oma piiridesse. Täheleandab, võime järelduse teha, Saksamaa ei ole sakslastele mitte ainult kitsaks jäänud, vaid vastupidi, sääl on veel ruumi võeraste rahvaste jaoks. Kui aga see nii on, siis ei või Tõnissoni poolt ettetoodud nähtus (mida olemas ei ole) mitte sõja põhjuseks olla.

Põhjused on kuskil mujal... Ja Tõnisson ei ole suutnud neid leida, ehk ta küll praeguse teaduse arenemise kõrgusel teaduspinnaga arvab spekuloida võivat.

Katsume meie "arusaamata poisikesed" neid põhjuseid leida.

Meie ei lähe neid "rahvaste elutungi" kogujou ja

teistelt olematuilt aladelt otsima. Ei, meie pöörame selle poole, mis tööpooldest olemas on, ja katsume siin neid põhjusi leida, mis maailma tulekahju sünnitanud. Meie jõuame siin neile samale järeldustele, mida Postimees uhkelt "lapselikudeks seletuete" nimetas, ja millele ta siiski midagi tõenäolist vastu panna ei ole suutnud. Meie seisame rahvusvahelise sotsialismi alustel, -muidugi on ka kõik maailma sotsialistid Postimehele "arusaamata poisikesed" - kuid need poisikesed oskavad siiski paremalt, õigemalt tõelisuses ette tulevaid nähtusi analüüsida, nende taga seisvaid nähtusi elule kuulsuvaid põhjusi üles otsida, kuna Postimees abitult nähtuste pinna peale seisma jäädes hakab rahvakogujõust "elutungist hädaldama. See teadusline jõuetus on tihedas ühenduses teise põhjusega, -burshuaasia huvide kaitsmisega. Tõnisson katsub ühe klassi huviseid terve rahva huvide asemele seada, ja seda saab kõige paremini siis kätte, kui ajaloo-käigu juhtivaks faktoriks rahvuse-isiku sääme, mille huvide esitajad kapitalistid ning ideoloog Tõnisson ja õg on. Praeguse sõja põhjuseks on -rahakapital. Maadel, kus kapitalism kõrgele on arenenud, kogub ikka rohkem seda kapitali, mida nimetakse rahakapitaliks ja mis tööstuslike kapitali enam ja enam kõrvale tõrjub. Hilferding. Rahakapital)

Nagu Hilferding seda tõendab, kogub see kapital rahalises vormis väikse kogu isikute kätte. Seda kapitali ei saa enam oma maal tarvitada ja ta tungib tahes ehk tahtmata välja, uusi maid otsides, kus töösse astuda. Sellest järgneb tung uute maade järele, mida rahakapitalide abil eksploateerida võiks. Enne katsus burshuaasia turgusid oma kaupadele leida, kuna nüüd rahakapitali valitsuse ajal tahab ta maid omandada, kus vabad kapitalid hää kasuga tarvitud võiksid saada. Sellele ökonoomilise tungi (asunduste poliitika) poliitiliseks kandjaks on imperialistiline militarism. Millis meie nüüd Tõnissoni väädetest lahku läheme? Õige paljus. Esiteks mitte rahva elutung ja kogujõud ei ole sõja põhjuseks, vaid raha-kapitalistide huvid. Ja rahva kapitali huvid ei ole sugugi rahva kogu-isiku huvid. Ehk nõuab Postimees tõendamist? -

Katsume seda teha. Tõnisson tähendas, et saksa rahva elutung nii suureks on läinud, et ta oma maa piiridesse ära ei mahu, vaid välja tungima peab...

19.
Meie nägime, et see mitte õige ei ole, kuid õige on see, et saksa rahakapitalil piirid kitsaks on jäänud ja ta välja murrab. Niisama on aga ka Prantsus- ja Inglismaa rahakapitalil piirid kitsad ja ka nemad tungivad välja. Kas Tõnisson tunnustab, et Prantsuse ja inglise rahvale nende piirid ka kitsaks on jäänud ja nad välja teed avarama sisse piiridesse murraavad?

Ei, muudugi, nemad kaitsesid endid ainult saksa rahvusliku eluvõimu vastu, arvab Tõnisson. Meie arvame vähemasti, mitte ühele rahvale ei ole Euroopa piirid kitsad, vaid piirid on kitsad majandusliselt kõrgele arenenud maade kapitalistide rahastumadele, mille tarvitamiseks uusi maid peab otsima ja mille otsimiseks ilmariigid (burshuaasia) kokku on pörganud. Militarism on nende maade otsimiste poliitiline kandia. sellast tema nii koostav kasvamine viimasil aastakümnet. Muudugi on militarismil veel teisi põhjusi olemas, nimelt oma võimu kaotuse kartus. Maades, kus revolutsiooniline liikumine jõudsalt edenevad on kardab võimul olev kiht oma valitsust kaotada ja tõsta üldatasa oma ainukes. teest, sõjaväge, tarvitavad, sõjaväe laagriks ümbermuutes, igal pool sõjagäes abiga oma vägivalda kindlustades. Helanäitus on Yugoosla. Meist altpõhjusest ajenevad kõik teised rahvused Saksa Prantsuse ja Inglismaa kapitalide huvid puntsid iga pool kokku, samuti satuvad Vene ja Saksa burshuaasia huvid Balkani mail vastolusse. Kõikide nende jure tulid veel ajalooliste traditsioonide mõju, ja tagajärjeks oli verine ilmasõda.

Praegusel sõjal on kaks sihti: hävitada omad okeonoomilised vastased ja hävitada sisemised vastolad, hävitada tööliste revolutsiooniline liikumine. Nende kahe sihi realiseerimise poole lähevad praegused riigid ja nende kahe ülesande rahuleldav teitmine oleks tööpoolest militarismi kogu valitsevile kihtele, dand, oleks kõiki kaluseid suurepärasele taitnud.

Need oleks lühidalt kokkuvõetud sõjapõhjused ja tema sihid. Missugune taktika omandab sotsialism praegusel momendil? See ei ole raske ära määrata. Sõja põhjusid analüseerides jõuame otsusele, et praegune sõda mitte rahva, vaid kapitalistide huvidel on tekkinud, tema sihtisid tähelepanes näeme, et ta burshuaasia võimu kõvenemisele ja rahvusvahelise revolutsioonilise sotsialistilise liikumise hävinemisele viib, sellest järeldame meie, sotsialistid, oma taktika.

Rahvusvaheline sotsialism peab sõja vastu võitlusse

18.
astuma sõda sõja vastu kuulutama: tema taktika peab
praegusel silmapilgul ja alati harjendama revolutsio-
näärilisele elemendile ja liikumisele olla ei tohi sest
kaalu peal seisab revolutsioonilise liikumise ole-
matus. Ja teepoolt on praegu kõigide meeste sotsia-
listid kindlalt seisukohal. Venemaa ei pea mitte kait-
sesõda, vaid täiesti kallaletungimise sõda vene iseva-
litsuse vastu praegust silmapilku tarvitada ja töö-
liste liikumist hävitada; provokatsioonist loosungist
ühinegeen ühise vaenlase vastu - välja kuulutades
lammatas ta tööliste ajakirjanduse, lõikas tööliste
organisatsioonid, saadab ühteluga tuhandate viisi kait-
lasi isikuid Siberisse sunnitoole, võttis väljasaade-
tutel paiguti ära, võttis luma tööliste saadikud van-
gi ja andis kohtu kätte j.n.e. Meie valitsuse taktika
sunnib meid ikka enam revolutsioonilisemaid võitlusi
abinõusid tarvitsele võtma, ikka energilisemalt rah-
va seas kihutuselööda tegema sõja ja isevalitsuse vastu.
Need on need sotsialistide lapsikud seletused.
Postimehe vaated on midagi teised... teised mitmes
sugustel põhjustel. Esiteks ei suuda Postimees põhjusi
leida, mis maailma katastroofi sünnitasid, teiseks ei
seab sõda just kodanliste klasside huvisid. See selo-
tab kõik. Rahuga võime sellest küsimusest nüüd edasi
minna... Postimees ei ole päale sõnakõlksude midagi
suutnud ettetuaa, päale ülespuhutud lausete, millega ta
'arusaamatuid poisikesi hävitada tahab, midagi võinud
meie väidetele vastu saada... Niisama ei suuda tema
seda taktikas.

Muu seas oli nagu juba üteltud, lendlehtedes prtes-
teeritud vägivalga vastu, mida ohvitseerid alamväelise-
te kallal tähtsaksid. Meie linnas sünnitasid niisugused
mitukorda ettetulevad juhtumised rahvas põlgust ja
protesti. Postimees kirjutas sel puhul oma obskuraant-
mustasajalise artikli, milles, nagu pärast seletati,
inimesi on tagasihoidlikult ettevaatusele kutsutud.
Vaatame lähemalt seda "pärlit". Alatakse sellest pä-
le, et sõjaväeline ja kodanline kord kaheks ise-ilmaks
tunnistatakse, millel oma hingeelu, omad mõisted. Edasi
toonitatakse, et kodanline ühiskond raskesti seda tun-
neb, kui ta peab sõjaväelise korra alla paigutamata. Öi-
gus, kuid Venemaal neid kätte ilma olemas ei ole, sest
siin on loomilikuks korraks saanud sõjaväeline kord,
siin ei tohi unistatagi vaba kodanlise korra üle, ja
siin muutub, peab muutuma iga vaba eluvaldus protes-
tiks meie poliitilise korra vastu, meie õiguste alla
miste vastu...

Miste vastu... Taielik eksitus on see, et katsutakse kun-
 stlikult Jahutada neid kahte -- ilma. Sõjamehed ei ole
 mitte ~~ei~~ mõned masinad, vaid nad on elavad isikud, ja
 nendena nõuavad nad et nendega kui inimestega ümber
 käiakse. Postimehes sellest aru ei saada (ei tee kelle ki
 käsul) las talista kaaskodanikkude, soldatite õigusi, las
 walitseda s... j... me, halastada, raskine, see neid ko-
 dalisi herrasid ei liiguta, nad li... hewad sellest külmalt
 mööda. Ja neid kellel soogen veri südames wõolab, kes w...
 giwallategusid ilma protestita ei suuda p...lt waadata,
 neid noomitakse ja kui nad ei kuula, noh, siis nimeta-
 takse neid arusaamata poisikesteks. Kii ilus. It ei ole
 Postimehe hingeelu veel kusagil nähtawale tulnud, kui
 selles orjameelses, just kui kellegi käsul kirjutatud mus-
 tas dokumendis. Muidugi ei tulnud Postimehel neid ridasid
 kirjutada sündmetunnistust wägistada, ei ta teeb
 seda rahulikult, sest see tema huwidega kokkukõlas wõib
 olla. Wiimaks soovitab ta, kui muud midagi ei sata, kõi-
 ke sõjawäe ülemuse hooleks jätta, kui see parandab!...
 Meie lubame enestel teisiti asja p...le waadata. Sõjawäe
 ülemus on just selle wägiwalla kondja ja tema poolt abi
 otsima minna oleks lihtsalt rumalus. Mine otsi selle
 k...est abi, kes sind loi! Ja waene alamw...eline, -kannatagu!
 Tema ei ole kodanik, sest nendeks saavad alles suuremad
 mehed, temal on selleks loodud, et, iseäralisi alesandeid
 t...ita, kui waja (o kui palju seda weneaol waja on) siis
 rahwa vastu sojariistad pöörata, sest eges muidu milita-
 rism nii suurt rõnku soldati wäljakooitumise p...le ei
 p...ne. Postimees aga kiidab j...rele... kaks ise ilma... ise-
 äralikud alesanded. Millele siis Postimees omas artiklis
 kutsus? Mitte ettewaatusale, waid rahulikule p...ltwaata-
 misele, kuidas nende kalla, kes oma elu muuseas just ko-
 denlaste huwide eest weristel lahinguw...ljudel annawad
 peawad andma, wägiwalla tarwitatakse... Kiisugune kutse te-
 teenib enam kui protesti, hurjutamist, nõuab palju tõsi-
 semat, aktiivsemat wastust. Postimehe sonu ei unust
 alamw...elised ja kuikord kog k...tte jõuab, siis sammub ehk
 ka see alamw...eline revolutsioonilisel teel... siis Was-
 tab ta aktiivselt Postimehele...

Edasi krebab Postimees, lendlehed tuua soovimata res-
 kusi, wõiwat eesti ringkondi kahtluse alla sata j.n.c.
 Peame wabandust paluma, kui nii suurt hirmu olene eesti
 ringkondades sunnitanud. Meie oleme ilmsuutudselles suht-
 tes, meil ei ole niisugune halb mõte kunagi

pähe tulnud, Eesti ringkondi kuidagi moodi kahtluse alla saata. Hoidku Issand meid selle eest! Meie ei lähe nende "puhtust" "määrima"...

Kuid meie läheme sinna alla, selle kurnatud rahva juure, keda Postimees nii traiteerib, tema poole pööram me meie ja temaga ühes, ühises võitluses valuvererikkal teel tulevikule vastu! Ja tööpoolest liig naiv oleks isegi Postimehe poolt, kui ta usuks, et eesti rahva töötavad klassid igavesti ühes Postimehega, ootama jääksid, igavesti ennast "puhtatena" hoiaksid... Ei. Juba ammu on vememaa töörahvas võitluse teele astunud ja astub ka, kõikide Postimehe lamentatsioonide pääle vaatamata. Eesti proletariaat pühendab kõik oma jõu ühise sihi kättesaamiseks.

Над миром наше знамя рвет
И несет клич борьбы, мести гром,
Съмья грядущаго сьвет...
Оно горит и ярко рдвет,
Оно горит, горит огнем,
То кровь рабочая на нем.

Postimehe kaebamised on meil juba ammu tuntud... Ei ole ju muud, kui vene liberaalide alatine hädaldamine, kord revolutsionääride, kord reaktsionääride aadressil. Jah, neil on reaktsionäärid süüdi, et nad liberaalisid, kõigi nende trunduse ja puhtuse pääle vaatamata petavad, lubadusi ei täida, antud õigused äravõttavad; revolutsionäärid on jälle selles süüdi, et nad oma rumala fanatismiga reaktsiooni välja kutsusid. Nii läheb hädaldamises, kaebamises, aras ootamises, jõutus alumes nende elu...

Vahe meie ja parajusmeelsete vahel on suur... vahe nii hästi psüholoogilist kui ka sotsiaalset laadi. Liberaalid, meie kodanlike klassi esitajad käivad käsi-käes isevalitsusega lubatud teed, ühtelugu kaebades, -ga vesti lootes. Nemad on kuldse kesktee ja verschoki mehed... Vähe julgust on neil selleks, et aktiivset võitlust p. dada oma vaenlaste vastu, ka vähe jõudu, sest töötavad klassid on meie sotsialistide, lipu all... Tasa-hiljakesi vana korda lappida, ettevaatlikult edasi ronida, kartlikult hädaldata-see on nende saatus.

Meie pääle vaatavad nad kui unistajate, fanatikute, kultuuri vastaste j. n. e. pääle.

Muidugi - meile on võeras nende passiivsus, argus, hädaldamised, Meie oleme võitluse alustanud ja kanname kõik

ta raskused, meie ei saa nma hinge paremaid, püüdeid paenutada praeguse korra raamidasse, meie eitame kõike vägivalda, meie võitleme eksploatatsiooni igasuguste vormide vastu - ja sellega ühes oskame meie ajaloo tõsist käiku õigemalt hinnata, kui "parajusmeelsed", meie teame, et võit meie on, kui ka päale kannatuste, kibuvitsa krooni ja ohaka tee... Ja ainult meie võitluse läbi võivad midagi "parajusmeelsed" kätte saada.

Meie ei vahi mitte ainult oma ette, vaid juhime pilcu tuleviku, kus uue elu, uute ideaalide helki näeme... ja tuleviku kannatused karastavad jõudu, raudset tahtmist...

"Meie siht ei ole - rahulik paradiis, vaid võitlus, mis ühendud igavestis otsimiste ja loomisega."

В мирѣ шумящем, в мирѣ раздѣльномъ,

Мы-гребень встающей волны,

Сладко и радостно жить настоящимъ,

Предчувствіемъ души полны.

Радуйтесь, братья, вѣрнымъ побѣдамъ, смѣло

Смотрите на даль с вышины.

Намъ чужды сомнѣнья, намъ трепетъ невѣдомъ,

Мы - гребень встающей волны.

Nüüd on selge vahe meie ja Postimehe vahel...

Selged on nende kaebamiste põhjused selge on vahe meie ja tema psühholoogia vahel. Vahe tema ja meie vahel on vahe rahva ja burshuaasia, oleviku ja tuleviku vahel...

MEIE FRAKTSIOONILISED TULID JA SOTSIALIST'

lise liikumise Uhinemine.

Wene sotsialistiline rewolutsiooniline liikumine on juba ammugi kahte pää osasse jagunenud: ühelt poolt sotsial-demokraatia ja teiselt poolt sotsial-rewolutsionism. Mõlemad woolud on oma arengumiskäigus õige suuri muutusi läbi elanud on teineteisega ühtlasi üldelides siiski üksteisele lähedamale saanud. Kui võtame marksismi tema tekkimise aja algul, analüüsi teemas olevaid elemente ja võrdleme neid praeguse marksismiga, siis alles saab selgeks see suur muutumise kõik, mida marksism läbi on teinud. Ja niisama see wool, mida enne narodnitschestwo'ks nimetati, ja mis nüüd mitmeks täiesti iseseiswaks-

25.
nii hästi organisatsiooniliselt kui ka ideeliselt-
partideks kujunenud. Kahekümne aastaaja algul tek-
k sid äärmiselt mõistetud wooludest kaks poliitilist
parteid välja: marksistid - V.S. - D.T.P. ja narodni-
tschestwo -st Sotsialistide - Revolutsionääride Partei.
Mõlemad parteid on sotsialistlikud ja mõlemad parteid
võeti Rahvavahelisse Töölise Sotsialistliku Ühendus-
se (Internatsional) talitluslikult liikmetena vastu
ja mõlemate parteide vahel on sügavad vastolud, vast-
olud, esiteks, psühholoogilisel eetilisel ja, teiseks, so-
tsiaalsel-majanduslikel alal. Asjatu katse oleks neid
vastolusid maha salata, asjatu katse oleks neid igno-
reriida, sest nad on olemas kui tõeline fakt, mida ar-
vesse võtmata tingimata peab, mille juuri ja põhjusi
üles otsima peab, kui tahetakse ülepää neist vastoludest
dest pääseda.

Nii siis, päale pika arenemiskäigu, ikka vastolud,
tuliõunadena partide asotsievad küsimused, mille lõpul-
lik otsustus veel praegu andmata on. Ja elu nõuab nen-
de küsimuste otsustust. Seda tunnustavad ühtelugu
korduvad internatsionaali resolutsioonid, mis kõiki
ene sotsialiste, ene sotsialistlike liikumise huvi-
de pärast kutsuvad ühinema.

Jamitte ainult resolutsioonid... Sotsialistlikes
liikumises eneses tõusevad ühenduse küsimused aeg-
ajalt päewa korrale, ikka tung vamat otsustust nõdes.

Kas on ülepää võimalik kõikidel aladel s-r ja
s-d ühinemine? Ja mis tuleb selle hääks ära teha?
Mis ära on tehtud? j.n.e. Need küsimused nõuavad vastust.
Mida on sotsialistid ühinemise jaoks teinud? Vastust
selle küsimise päale on õige vähe rahustav: ära selle
jooks ei ole midagi ä tehtud, vähemalt marksistide juh-
tiivate löde poolt, vaid vastupidi, teatud woolu esitajad
marksismis töötavad süstemaatiliselt ühinemisele vastu,
lubatud ja lubamata abinõusid selle juures tarvitades.
Selle asemel et ühte marksistlikku woolu näha, leiame
meie kõrve rea vähemaid rühmaid, fraktsioone, kes üks-
teisega ä edalt, sagedasti ise i mitte kirjandusele
kõlbavalt võrnes, võitlust peavad? See fraktsiooniline tü-
li praeguses sotsialistlikes wooludes Venemaa on kõi-
ge raskem ühinemise taktikas takistus. Ja selle takistuse
luse kõrvaldamiseks ei tee marksistid (suurem osa)
mitte midagi, o, nad weeretavad veel uusi ette, ikka roh-
kem vaenu vastaste-seltsimeeste wahale külvates. Nii
siis, praegu ei ole midagi marksistide (n.n. prawdistide)

oltära tehtud... Partei juhid töötavad selle vastu.. Keegi ei eita arvustust, kui seda töepoolest reaalistel alustel tehakse, aga kui see arvustus lihtsalt sõimu sõnade pildumiseks vastaste poole muutub, sest need doogmadealla ei paenuta, ja kui niisugust arvustust soovitakse normiks muuta, sotsialitlist liikumist ümbritsevaks öhuks-siiskaugele niisugune taktika ei vii. Siin on kaks väljapääsemist: liikumise surm ja doogmade ränkuse all, ehk nende paistete hävitamine, mis liikumist edeneda ei lase, mis liikumise edenemiskäiku fraktsioonilistest tülidest, kisklemistest ja näaklemistest kammitsasse seovad. Alles siis, kui näaklemised kõrvale jäetakse, kui arvustatakse mitte dogmaatilisel pinnal, sõnakõlksuliselt, vaid liikumise vaba, elujõulise arenemise huvidest seisukohalt väljaminek, alles siis saab võimalikuks tehtud pinda ühinemisele luua. Niisiis teise küsimuse peale vastame: ühinemise realiseerimiseks tuleb hävitada fraktsioonilised kisklemised, mis selle liikumise eluliste tarvetele sugugi ei vasta, mis liikumise elujõudu hävitavad, tuleb hävitada sõnakõlksuline isiklik dogmaatiline arvustus; mis võimatuks teeb parteide vaadete vaba arenemise. Siis kui need tingimised täidetud, saab sotsialistilisele liikumisele vaba, terve õhkkond loodud, ja ühes sellega ühinemisele reaalne alus pandud.

Aga kui palju on lootust selle peale olemas, et s-r-ide ja s-d-ide vaated ülepää ühendavad on? Lahkumine parteide vaadete vahel on sotsiaali-majanduslist laadi, millede mõjul ka parteide psühholoogia vahel vahe olemas on. Kuid alusprintsipi on mõlemal parteidel ühed ja needsamad. Mõlemate parteide aluses seisavad sotsialismi põhjused, mõlemad parteid võitlevad ühiste lõpusihtide eest. See teeb võimalikuks ühenduse. Kuid parteide on lahku läinud abinõude valimises, milledega võidelda tuleb. Siin ei jää muud abinõu järele, kui elu objektiivse töö ja liikumise praktiliste huvidest seisukohalt väljaminek, kõiki dogmaatilisi eelarvamisi arvustada ja kõrvaldada.. Siis võime selgeks teha kellel õigus on... Kuidas vaatawad marksistide juhtiwa woolu esitajad selle peale? vastuseks toon nende arvumiste kriitika. Esiteks, marksistid ei tunnista sotsialista-revolutsionääre mitte sotsialistideks, vaid annavad meile Väike-burschuaasia ideoloogide aunime. Mis põhjusel? Mäie olewat bursuaaskise woolu (narodnitschestwo) pahempoolne fraktsioon, mitte aga

Sotsialistline erakond. Ja jällega, mis põhjusel mark-
sistid-enamlased seda toetavad? Neil olla ühed
alused tööerakondlastega, need aga olla väike bursuaa-
sia esitajad. Nii on marksistline kogu (terve) s.-r.
alati hinnanud ... (Kabotschy N7) Müüd katsume ise
vastata, kas meie siis tõesti narodn. fraktsioon ole-
me. Algame sellest, et narodnikuid enam ei ole; puudu-
vad täiesti, ühised alused, mis mitme erakonnade pro-
grammi ja taktika üldistest joontest ära määraks.
Marksistid teevad jämeda vea, kui nad seda tõendavad
ja päälegi alati. Päälegi ei saa kunagi ütelda, et
teatavad woolud omade wuadete poolt absaluutse-
selt teineteisele vastu käiksid. On ühiseid elementa-
ka marksistide ja liberaalide juures olemas, - ja tea-
tav partei võib sotsialismi ja liberalismi vahel
seista, mõlema poolu elementa püüda ühendada. Niisugu-
ne partei on tööerakond. Meie läheme põhjusemõttele
kult tööerakonnast nii palju lähem, kui palju sotsia-
lismi põhjusemõtted tööerakonna programmi põhjusemõtete-
test lähem lähemad. Nii siis, meie ei tunnista naroda.
woolu, millel selle woolu fraktsioonide juhtivad alu-
sed oleksid, olemas olevaks, - ja loome endid sotsia-
listlikeks erakonnaks, sotsialismi põhjusemõtteid oma
programmi vastu võttes. Meie programm kõneleb sel-
get keelt: Selle (töölise sotsialist.) liikumise
tõige järjekindlam avaldus, teadusline valgustus ja
koondus on rahvusvaheline revolutsiooniline sotsia-
lism. Selle pöörde (sotsiaalse revolutsiooni) program-
miks on töö, eranduse ja majanduse sotsialiseerimine;
seltskonna klassidesse jagunemise hävitamine ühes era-
erandusega, seltskondlike asutuste klassilise,
sunduslise, repressiivse iseloomu hävitamine, nende
normaalsete kultuuriliste funktsioonide alalhoidmi-
se ja arendamise juures ...
... - Sots. Rew. Partei sotsialismi vastu eksinud.
Kas oleme meie siin sotsialismi vastu eksinud, - ae-
walt. Sots. Rew. Partei lenemaal vaatab enda, kui
kui rahvusvahelise sotsialismi sõjaväe ühe osa pääle
ja juhib oma tegevust tema võitluse üldistest huvi-
waipus, - nene tõelisuse konkreetsetele tingimistele
vasawais wormes. (3rk. programm).

---Ja Internatsionaal võtis meid oma ridadesse vas-
tu... meie tõendame, et meie programm sotsialismi

alustel üles on ehitud...marksistid eitavad, ehk kül-
meie programm must valge pääl on.

Jä nii on meid alati hinnatud...seda tunnistavad
pawdistid ise...Siin on nad oma dogmatismile suure-
pärased avalduse vormid annud...kas see kõik liikumi-
se edenemise sihtid s sünnib? Selle dogmaatilise otsu-
se tõenduseks tuuakse partei kongresside otsused ette ;
nimeelt 1903. a. kongressil vastuvõetud S-i-de ja B-i-de
vahetorda äramäärav resolutsioon.

Otsus on, nagu näha, kümne aastat muutumatuks jäänud
Elu ei ole marksiste suutnud õpetada. Aatame teda lä-
hemalt. Ta kõlab järgmiselt: tähele pannes a) et vene
proletariaadi huvid nõuavad, et ta võitluses absulutis-
mi vastu iseseisva poliitilise jõuna üles astuks,
b) et ainult tegewus, mis proletariaadi niisugusesse
jõusse ühinemise pääle juhitud, võitlusesse absulutism-
ga sotsiaalse revolutsioonilise eisu wiib, c) et S.R.
teoreetiliselt ja praktiliselt vastu töötavad sellele
tegewusele (s.o. proletariaadi ühinemisele iseseiswaks
poliitiliseks jõuks) ja katsuvad neid poliitiliselt
vormita massi seisukorras hoida, mis ainult liberaali-
se bursuaasia sihtide abinõuks olla võib, -konstateer-
ib kongress, et S.R. bursuaasiline fraktsioon on...
Edasi tähele pannes, et S.R. oma bursuaaslist sihti so-
tsialismi lipu all kätte püüawad saada, loob kongress
nende tegewuse kahjulikuks üleüldisele demokraatlise-
le võitlusele absulutismi vastu Venemaal.

Siin on see marksistide arusaamise pärli, nende
kriitika tugevam alus: tähele pannes et S.R. marksistide
dogma alla sõnalausumata ei paenuta, konstateerib kong-
gress, et S.R. Partei bursuaasiline fraktsioon on.

Ja kui meie sarnase pärliga vastata tahaks, võtaks,
meie sarnase resolutsiooni vastus: seda tähele pannes
et marksistid meie waadete alla ei paenuta, et nad meie
püüetele töötavaid klassa ühiseks sotsialistiliseks
erakonnaks ühendada, vastu töötavad, konstateerime meie
et marksism bursuaasia ideoloogia on ja tunnistame
ta tegewuse revolutsioonilise võitluse huvidele ise-
valitsuse ja kapitalismi vastu kahjulikuks. See argu-
ment on absurdne dogmatismi pärli, aga niisugusid ar-
gumente on marksistid meie vastu alati tarwitanud.
Kui dogmale vastu rääkida julged, öled bursuaasia ideo-
log...

Nüüd, kümne aasta pärast, on siiski nad natuke

oma seisukohta muutnud. Rabotschy "N7" kirjutab: Las S.R. olla kõige paremad soovid. Las näeme meie nende poolt kõige sügavamast andumist vabastamise liikumisele! Juba pehmemalt vaatawad marksistid siis meie päale, hakkavad juba isegi häid külgi ja omadusi meis nägema... Tõuseb lootus, et nad tööpooldest aru saavad, et meie seltsimeeste veri m i t t e w ä h e m a revolutsioonilise võitleja lippu ei värvi, kui marksistide veri, et meie niisama esimestes ridades seisnud oleme, ühegi hoobi eest taganenud ei ole, - nad saavad ju aru, et meil isegi kõigeparemad soovid on... aga... aga... siiski dogma älla nad ei paenuta ja kui nad seda ei tee, on nad bursuaaslikud demokraadid." Niidu kõige huvitavad olewused oleks need bursuaad, kes kõige paremate soovidega endid sotsialistlike aadete eest ohwerdaks, kes mitukümme aastat juba wärikal kibuwitsa teel edasiwõitleksid, alati waimis oleks olles kannatama, surema...

Maewalt on niisugusid bursuaaslikke demokraatide minult marksistide dogmaatilise fantaasia loob neid... ja arwab loomise produkti S.R.-deks.

Marksistid toowad iga kord oma dogmad ette, kui midagi juhtub wastastega. Siis loewad nad nõuded üles ja küsiwad: wõtate vastu? kui ei olete bursuaasia ideoloogid! Nii ka siin. Meie ustawust revolutsioonilises liikumises tunnistades, hakkavad nad lugema: inimesed, kes kuulutawad, et proletariaadile mitte iseseiswat poliitilist parteid waja ei ole, et sotsialism mitte proletaarline ei tohi olla, waid talupojaline, et ühemea kapitalistliksest korrast mööda pääseb, et praegusel Wenemaal maad saab kaupade ringkäigust ära wõtta, et talupoegade kooperatsioonid juba sotsialism on järele - need isikud on bursuaaslikud demokraadid... Huvitawad kriitilised wõtted. Meie arwami ilma alusteta, mille päale nad ehitud, ette tuua, muudetud, wulgariseeritud kujul neid edasi andas, siis täielist walest meist kuulutada... sellega saawad marksistid korda... et meid bursuaaslisteks demokraatideks ad majorem marxismi dogmae gloriam nimetada. Lubatagu, et paar küsimust siiski marksistidele ette panen: kas teawad marksistid, et korra Plehanow TALU- poegade kohta ütles, et wäikepöllumpidaja (s.o. niisugune maaomanik ehk rentnik, kes ilma palgatöölisseta omamaa ära harib), on niisamasugune kapitali ori, kui

proletariaat, ainult vähem teadusline. Meie oleme sel-
lega täiesti nõus. Ja teiselt poolt mäletame Kautskit,
kes tähedab, et väikemaapidamine mitte ei kao, sest ta
suurmaapidamisest tingitud saab. Ehk teavad marksistid
et väikepõllupidajate klass suuremas osas Euroopast,
iseäranis Venemaal kõige suurem kiht on, ja teet ta
kohanemise tendentsi ei avalda... Kuidas arwawad nii-
sugustel tingimistel marksistid ülepää oma sihte kätte
saawat? Meie oleme loogilisemad. Meie teame, et väikepõl-
pidaja ja töölise huvid sotsialismi huvid on, teame
et proletariaat üksinda ei suuda revolutsiooni wõi-
durikkalt lõpule wiia ja teame sellest järelduse, et
väikepõllupidajad ja proletariaat üheks sotsialistli-
seks parteiks ühineda woiwad, sest seda nõuawad sotsia-
listlise liikumise huvid, marksistid panevad dogma hu-
wisid tähele ja hüüawad: Teie olete bursuaaslised de-
mokraadid. Ülemal toodust on näha, et meie ühtegi talu-
poegade sotsialismi ei tunnista, waid tunnistame rewo-
lutsioonilist sotsialismi, mille sihid said toodud ja
mille teostajaks töötajad klassid ja revolutsiooni-
line intelligents on. Marksistide unistused ainult pro-
letariaadi abiga sotsiaalist revolutsiooni toime panna
on tõesti kahjulikud sotsialismile enesele. Idasi. Mit-
te üks S.R.e ole tõendanud, et Venemaa kapitalismist m
mööda pääseb, wastupidi, kapitalism on kui ühe elu
fakt meie programmi üles wõetud. Niisama ei taha meie
P r a e g u s e l V e n e m a a l maad sotsialisee-
rida, kaupade ringjooksust erandada. Kuid see on täies-
ti võimalik demokraatlikes wabarilis, - ja kahjuks meie
ei ole veel leidnud midagi marksistide poolt, mis meie
agraar programmi wõimatuks teeks bursuaaslisel korras
teostada. Ja lõpuks S.R.ei ole kunagi toonitanud, et
maade sotsialisatsioon ja kooperatiiv liikumine juba
agraar-sotsialism oleks, waid on toonitatud, just wastu-
pidi, et need abinõud küsimust lõpulikult ära ei otsus-
ta, waid ainult kõige otstarbekohasemateks abinõudeks
oleksid tulewikus sotsialistlik korda luua, kuna meie
teame, et maal, põllupidamises kapitalism ei suuda wäi-
kemaapidamist wälja tõrjuda, s.t. maa jääb sääl era-
omanduseks väikemaapidajate kätte, kelles eraomanduse
instinkt ikka kangemaks muutub, ja sellega väga ras-
geks teeb päälle sotsiaalist revolutsiooni (kui see pr-
proletariaadi abil võimalik peaks olema) maad kollek-
t i wseks omanduseks ümber muuta, @just sellepärast

sääme meie sotsialistide ülesandeks eraomanduse in-
stinkte hävitada, igalpool kollektiivseid majanduslisi
vormisid propogandeerida ja ühes kapitali orja, väike-
talupoega sotsialismi lipu alla kutsuda.

Nii soovivad marksistid selle vastu ette
Ainult seda, et see nende usulise dogma kokku ei käi
Kuid sarnane argument võib ainult marksistide juures
mõju avaldada.

Meie vaatamine samm sammalt marksistlike kriitika lä-
bi ja leidsime ainult dogmaatilisi eelarvamisi...

Enemaa sotsialistlike liikumise huvides seisab
kõikide sotsialistide ühinemine võitluseks ühise waen-
lase vastaisewalitsuse ja kapitali vastu. Ühineda saame
siis-esis, kui on dogmaatiline arvustus, tühi nääkle-
mine kõrvaldatud, ja selle poole peame püüdma.

Aegvalt on loota, et marksistide juhid seda üle-
walt teevad. Mina usun, et see peab tööliste poolt
alati sündima. Töölised, ikka enam organiseerides, pea-
vad liikumist puhastama, sääal kus juhatus võimetu on;
nende käes on sotsialistlike liikumise tulevik, ja
nende kohus on sotsialismi lippu aktiivses võitluses
edasi kanda.

Allpool avaldame terve rida sotsial-demokraatide
tide töid, milledest lugejad S.D. praeguse seisukohaga
mida nad sõja kohta võtnud on; tudwustatakse. Nagu nä-
ha, on ilmasõda õige palju S.D. pääle mõju avaldanud,
ta on neid sundinud oma seisukohti järele vaatama ja
neid õige palju muutma. Nii näema meie, et S.D. omas esi-
esimeses vastuses anderveltele sõja poolt räägivad,
või vähemalt lubavad sõja vastu mitte töötada.

Aga aja jooksul selgub, et walitsus isegi sõja ajal
ajal kõige ägedamaks rahwa waenlaseks jääb, palju ägedam-
damaks kui meie wälimised waenlased on. Iseenesest on
mõista, et ta aga pääle õnneliku sõja lõppu, kuna tal
võim rahwa üle täielikult läes on, oma wägiwalla te-
gusid rahwa vastu ei lõpeta. Nüüd sõjasääduse ja sõja
hädakuu warju all katsub ta oma wastaseid -sotsia-
liste ja tööliste liikumist täiesti ära hävitada, et
siis pärast parem oleks were-pulmi pidada. S.D. sai
sellest aegamööda aru ja juba teises vastuses andervel-
veldele on ta sarnasele se sukohale astunud, kus S.R.

Juba sõja algusest saadik se sid, s.o. mõistvad praeguse sõja hukka. Kuid S.D. on ka paljus muus S.R. lähenenud. Nii, näituseks, hakkavad nad raebama, et nende praegune tung awalikkude tegewuse pinnale on neid opportunismini s.o. olu-poliitikani wiinud. Saks sotsiaaldemokraadid, kes kõige enam awalikul pinnal töötasid on nüüd kõige alatamal wiisil sotsialismi äraandjateks saanud; nad on Baseli kongressi otsused tähelepanemata jätnud ja walitsusega käsikäes käinud ning teda sellega isegi toetanud, et nad reichstagis sõjakäedid poolt on hääletanud. Sellepärast tekkis kohaliku erakonnas wool, mis awalikku tegewust koguni eitab ja enam pörandaalust rewolutsioonilist tegewust nõuab.

Niisama on Venemaa S.D. tarwiliku leidnud olewat endise wawaliku tegewuse pääle ükskõikselts waadata ja enam oma waateid pörandal alusel teel, salaorganisatsioonide ja kirjanduse kaudu laiali kanda.

Juba ammu on S.R. toonitanud, et terve meie aateline tegewus peab salaorganisatsioonides sündima; ainult sel teel on võimalik erakonnal oma aatelisele kõrgusele jääda ja oma alust tulewiku jaoks kindlustada. Awalikul tegewusel ei puudu ka omad hädad küljed. Awalikkudesse seltsidesse on palju kergem töörahvast koguda, ilma hädahüta koos käia ja n.e. Kuid see tegewus olgu ainult esimeseks lüliks terwest meie töökawast.

Awalikkudes seltsides walitakse wälja isikuid keda erakonna salaorganisatsioonidesse wiia võib. Nii tutwustame laialisi ringkondi oma õpetusega ja korjame ka ühes sellega iwahaawal oma erakonna lipu alla kindlaid isikuid, keda juba ükski rahvuslaste ja kodanlaste meelitus ja olupoliitika meilt ära ei kisu. Kui aga üldine rahwolematus laiemate rahwahulkade seas niis suureks on kasvanud, et ta liikumist suudab sünnitada, mis kergesti stühiliseks rewolutsiooniks muutuda võib, siis wõtawad need salaorganisatsioonid rewolutsioonilise liikumise juhtimise oma kätte ja wiivad ta kindlasti wäljatöötatud plaani järele läbi.

Nii siis võib aina röömustada selle üle, et meie naabrid S.D. omadest waledest seisukohtadest arusaades säält lahkunud on. Loodame, et neil nüüd kergem on ka enam tõsisemaid muudatusi omas programmis, kui ka takikas läbi wiia. Tahaksime näha, et S.D. veel rohkem pahemale poole kalduksid, enam rewolutsioonilist elementi oma tegewuse kawas wõtaksid.

~+)

WASTUS WANDERVELDELE.

Lugupeetud seltsimees!

Tutvustades venelehtede kaudu Teie telegrammiga loeme meie tarwiliku olevat omalt poolt Teile jägmist teatada. Tsiwiliseeritud rahvuste wahel lahti pääsenud hiigla kokkupõrkamine, mis maailma imperialismi otsukohene tagajärg on, ei wõi Wenemaa S. D. külmalt päältwaatajaks jätta. See sõda puudutab sügawalt terve ilma demokraatiat, Pandes Prantsuse wabariigi, aga niisama ka Belgia ja Inglismaa demokraatiat pool feodaalse Saksa imperialismi hoopide alla, kuid teisest küljest ahwardades Romanowite despootilise isewalitsuse poliitilist mõju ja wägewust suurendada. Preisi ülemwalitsuse (hegemoonia) antidemokraatilisest iseloomu ja Preisi militarismi täiel möödul arwesse wõttes, ei wõi meie, Wenemaa S. D., unustada teist töölisklassi ja demokraatiat ja mitte vähem hädaohtlikku waenlast, nimelt Wene absolutismi (piiramata isewalitsust).

Oma sisemise poliitika wallas on ta endisel wiisil halastamata rõhumise ja piiramata ekspluatatsiooni awaldajaks jäänud. Ka praegugi, kuna sõda rahkawasti oleks pidanud teda suuremale ettewaatusale sundima, jääb ta oma õigele loomule truuks ja jätkab agarasti teine demokraatiat, kõikide rõhutatud rahwaste ja isearanis tööliste klassi maha surumise poliitikat. Praegusel ajal on kõik sotsialistlikud kinni pandud, tööliste organisatsioonid häwitatud, kuna wangiwõtmised ja ilma kihtuotsuseta välja saatmised edasi kestavad. Kui demokraatiline liikumine wõidule ei pääse, siis jätkab isewalitsus ka päälle sõja oma ebarahwameest poliitikat, niihästi riigipiirides, kui ka väljas pool; ta võib saada rahwuwaheliseks reaktsiooni keskkehaks.

Sellepärast ei wõi Wenemaa proletariaat milgi tingimisel meie walitsusega käsikäes käia, ei wõi temaga mingisugust, olugi ajutist rahu waheaega teha, ei wõi teda milgil kombel toetada. Siin ei tohi juttu olla mingisugusest tegewusest päältwaatamisest. Selle vastu, meie loeme omaks wiivitamatuks ülesandeks temaga kõige waljemasse

+))Aja puudusel jääb I. wastus Wanderveldele välja.

ja leppimatumasse võilusesse astuda, seistes nende wanade nõudmiste põhjal, mida Venemaa töolisteklass 1905. aastakrevolutsiooni päivil nii üksmeelselt üles sõadis ja toetas, ja mis tööliste klassi viimase kahe aasta poliitilises liikumises uuesti laialdast omast tunnustamist leidsid.

Meie ülesandeks sõja ajal, millesse miljonid talupojad ja töölised on kistud, on ainult sõja läbi tekkinud viletsustele vastutöötamine proletariaadi ja laialiste demokraatlike klasside rahva kihtide klassiliste seltside ja organisatsioonide tegewuse laiendamise ja energilise arendamise abil, ning sõja aegse kriisise selleks tarvitamine, et rahva hulkasid 1905. a. ülesannete rutulise läbiwiimise jaoks ettevalmistada. Meie järgmiseks hüüdsõnaks on: Põhjussaaduse andva Kogu kokku kutsumine, ja seda teeme meie nimelt selle demokraatia huvides, mille tähtsusele Teile oma telegrammis Venemaa S. D. kutsute.

Venemaasotsialdemokraatia ei ole sugugi ähese tähtsusega osa üleilmalise demokraatia ridades ja võideldes esimese huvide eest kaitseme ka teise huvisid, laiendame tema aluseid ja kõvendame tema jõudusid. Sellega ühes ei taha meie sugugi, et (meie) võitlus meile Kõigile kallisoleva Euroopa demokraatia huvidele vastu käiks. Sõberpöördult, meie oleme sel kindlal arvamisega, et nimelt absolutismi olemasolemine Venemaal peamiselt reakttsiooni Euroopas välja kutsus ja oli kõikide Euroopa reakttsiooniliste jõudude kindlusena, toetades kõiki Euroopa demokraatia waenlasi.

Pääle selle ei või meie Euroopa sotsialismi ja demokraatia tulewikku unustada. Pääle sõja tuleb paratamatult Euroopa demokraatia rutulise arenemise ajajärk. Ja siis on enewalitsus üks kõige tugewamatest takistustest, mis oma olemisega seda demokraatiat ähwardab. Just sellepärast ongi sõja aegse kriisise kasulikult tarvitamine Venemaa vabaduse hääks meie lähimaks tööks, mis aga lõpulikult ka selle demokraatia tööle kasulikuks saab, kes meile niisama ligidal seis nagu kõigile internatsionaali liigetelegi.

Euroopa ja ilma demokraatia tõsiseid huvisid ei kindlusta Venemaa isewalitsus mitte, vaid ainult Venemaa demokraatia kasvamine.

Nii siis, asja igast küljest waadates, paneb ajalugu meile pääle ülesandeks Venemaal walitsewa reshimi

vastuvõitlust edasi jätkata korduvate rewolutsiooni-
liste loosungite all. Ainult seda teed käies teeme
meie tõsiselt nälja len emaa tööliste klassi, kui ka ü
ülelulist demokraatiat ja sotsialistlist interna-
tsionaali, mille tegewus, meie kindla arvamise järele
juba lähemas tulevikus, päale hirmsa sõja lõpuarwete
tegemise kindlasti awa maha jaanud töötawate kihti-
de silmi, ja sunnib neid pääsmist otsima imperialist-
mi ja kapitalismi koleduste eest ainult meie ühise
sotsialistlise ideaali teostamises.

V.S.-D.T.P.K.-K.B.

SÕDA JA INTERNATSIONAAL.

Sõda häbitas normaalse ühenduse sotsialistliste
erakondade wahel. Läbi käimine nende eneste ja Rahvus-
wahelise sotsialistlise Büroo wahel läks väga ras-
kaks agawahepääl sai koguni võimatuks. Selle aja sees
pani aga rahwuslane wing ühe osa Internatsionaali
juhtidel pääd pöörutama ja kodanline ajakirjandus
hakkas omas põlgatuses ja vihas sotsiademokraatiat
wasta kõike seda õhutma, mis wõis waenu üksikute maa-
de proletariaadi wahel sünnitada ja S.D. alandada.

Kodanlaste paberi määrjad, kes hend rahwuslisele
reaktsioonileära müünud olid, lasksid oma sulepääde
otsast nekrolooge rahwuswahelisele sotsialismile woo-
lata, ja matsid teda suurtukkide mürina all. Aga rah-
vuswaheline tööliste liikumine ei sure. Kui üks osa
töölistest ja Internatsionaali juhtidest häbitawalt
oma seisukohtadelt lahkusid ja muutusid rahwuslise
kodanlaste poliitika sõnakuullikkudeks orjadeks, siis
on selle nähtuse põhjuseks opportunism wõi olupo-
liitika, mis tööliste liikumise oma hõlmasse maki-
nud on ja mis senini tarwilikku vastutöötamist meie
poolt ei leidnud. Olupoliitika on internatsionaali
haua äärele wiinud, on ta tegewuse wiljatuks teinud
ja tema enda jõuetuks teinud. Saksamaal on olupoliiti-
ka suurema osa S.D. erakonnast walitsuse tööriistaks
teinud, S.D. oma printsiipidest tagantanud ja igaweseks
ajaks häbisse saatnud.

Kuid selle eest on nüüd selge, et internatsionaali
li wõib päästa ainult siis, kui meie igasuguse olupolii-
tika enesest täielikult eemaale heidame. Rahwuswahe-

34. Tööliste Uhisus peab uuesti sündima, ja tingimata
sünnih ka, aga ainult kui sotsiademokraatide revolutsio-
näärade Tööliste uhisus, mis igasugusest intelligent-
lisest opportunismist puhastatud on. Juba praegu kerkib
protesti liikumine nende sotsialistide vastu, kes oma
valitsustele ja kodanlastele käe on ulatanud, juba prae-
gu leiame uue, enam kõwema, enam revolutsioonilise Inter-
natsionaali-ridusid. Nene S.D. ülesandeks on katsuda ot-
sekohe S.D. enam revolutsioonilise osaga ühendust leida
ja ühisel jõul Rahwuswahelist Töölista Uhisust elule
kutsuda, mis hend tõesti proletariaatlise ja revolutsio-
onilisele alusele toetaks. Kõikide ränkuste pääle
waatamata, mis meil ees seisab, on meil korda läinud
kõikide sotsialistliste erakondadega ühedust leida.
Allpool toome terve rea teadaandmisi, otsusid ja soowi-
tusi, mis selgesti õhtu-Euroopa tööliste meelolust rää-
giwad.

Saksamaa.

Saksamaa S.D. keskel on algusest pääle wool olnud, mis
krediidi hääletamist sõja hääks üheks häbistawamaks
weaks on pidanud ja üleüldse neid seisu kohti kõiki-
millel erakonna enamus opportunismi mõju all asus,
hukka on mõistnud. Senini on aga vähemus nähtawasti
distsipliinist wale arusaamise tagajäjel-alla heitnud.
Nüüd, lõpuks astus ta kindlasti fraktsiooni ülespida-
mise vastu välja, otsekohe tētales, et krediidi hääleta-
mine sõja hääks on Saksamaa huwide ja rahwuwahelise
wendsuse aate ära andmine. Ta näitab nüüd erakonnale
et see hääletamine on kõik tōkkes häwitanud, mis ehk
oleks sõjakäiku seisma panna wōinud; see hääletamine
on Prantsuse ja osalinglise parteist samasele teele tōu-
ganud. Centraalse Komitee ja Saksa S.D. Partei rewolu-
tsioonilise osa wahetõr on õige terawaks läinud.
See revolutsiooniline wool, kannab-nemille eesotsas
seisawad Liebknecht, Hering ja Rosa Luksenburg, juhib
tähelepanemist selle pääle, Internatsiooni uuesti sün-
dimine on ainult sel tingimisel wōimalik, kui reichs-
tagi fraktsiooni poliitika täielikult hukka mõistetakse.
Saksa partei teatab revolutsiooniline wool eda-
edasi-peab pääst jalatallani ümber loodud saama, kui
ta S.D. partei nime kanda tahab. See revolutsiooniline
wōidab enesele-ikka enam ja enam poolehoidjaid Saksa
tōolist keskel. Wāga wōimalik, et asi partei lõhenemise-

ga lõpeb, kus ühe pool isamaalise ja opportunistilise meeleolu all seisvad parlamentaariad ja teiselt pool revolutsiooniline ja ortodoksaalne osa olema saab. Viimasele võib ainult soovida, et ta rutemini lõpu teeks sellele legaalse töö austamisele, mis nii halasamisvääriksilist vilja on kannud, ja et ta rutemini asuks revolutsioonilisele pörandumisele propagandale.

Italia ja Schweits:

28. septembril oli Italia ja Schweitsi sotsialistliste erakondade konverents Luganos koos. Selle konverentsi pääl võeti järgmine seisukoht sõja kohta vastu: Praegune katastroof on selle poliitika tagajärg, mida suurriigid senini pidanud ja mis absoluutistlikest maades walitsewa soo huwidega ühte läks. Euroopa sõda on ainult abinõuks kapitalistide klassi käes et uusi turgusid omandada ja et tööliste klassi vabaduse liikumist omal maal maha suruda.

Saksa ja Austria kodanlastel pole õigust oma sõja kaiku sellega seletada nagu võitleks nad tsarismi vastu ja rahvulise arenemise vabaduse eest, sest Preisi Valitsus, Wilhelm II. eesotsas ja Saksa bursuaasid on ikka tsarismi toetamise poliitikat ajanud, kuna Saksa ja Austria valitsused on rahvuslase kultuura maha röhunud ja proletariaadi vabaduse võitlust hävitada katsunud. Aga ka niisama pole Prantsuse ja Inglise bursuaasial õigust kinnitada, nagu võitleks nemad Saksa imperialismi vastu ja rahvastevabaduse eest. Nende siht on ei mitte rahvast ja kapitalismi ja militariismi rühmisest vabastada, sest et nende ühendus Wede tsarismiga seda rühmist veel enam suurendab, vaid edenemise kaiku takistada. Praeguse sõja tõsiselid põhjusid ja tõelikku laadi katsutakse tühjendada rahvuslase määratsemisega, schowinismiga mida vastiku agarusaga kõikide maade walitsewad klassid laiali kanda püüawad. Isegi osa tööliste klassist on selle rahvuslase määratsemise mõju alla sattunud ja loodab sõjas võidedes teiste maade proletariaadi wabanemisele kaasa aidata või at. Pidagu nad seda meeles, et orjastatud ei saa enestele wabadus mitte orjastajaga wõidelda. See on wana tõde, mille kuulutamine praegusel momendil, millal rahvuswahelised sidemed tööliste wahelt katkenud, meie e, sõjast puutumata jäänud maade sotsialistide kohus on. Sarnasest waatepunktilt välja minnes pewad siia alla kirjutanud Italia ja Schweitsi so-

tsialistlike erakondade esitajad oma kohuseks võideld selle eest, et sõjakeerusse enam uusi rahwusi kistud ei saaks. Selles mõttes pööravad Itaalia ja Schweitsi esitajad nei traalistemaade sotsialistlike erakondade poole ja panevad ette oma valitsustelt nõuda et need otsekohe sõdiwate riikidega läbirääkimisi algaks selles sihis et võimalikult ruttu rahwaste tapmist lõpetada.

Alla on kirjutatud Itaalia saadikud: Amuzi, Balarnow, Degraleno, Lasari, Modilioni, Gergari, Musati, Bati, Serati, ja Turati. Schweitsi saadikud: alwaser, Ferri, Greilich, Nei, Flüger, Rimonte, ja Teichel.

Selle konwerentsi otsuste täidesaatmiseks on Schweitsi partei ettepaneku teinud, Schweitsis neutraalsete maade rahwuwahelist sotsialistide kongressi kokku kutsuda.

Ameerika.

Ameerika seltsimehed pöörasid kõikide sotsialistlike erakondade poole ettepanekuga erakorralist sotsialistlik kongressi kokku kutsuda. Nad kirjutavad: Meie awaldame oma walu selle üle, et kõige teaduslisemad töölised Euroopas, on sunnitud nüüd teineteise wastu verises lahingus seisma. Meie kinnitame, et Euroopa sotsialistlikud parteid on walitsewa ekonoomilise ja poliitilise rööwsüsteemi ohvriks langenud. Meie ei otsusta missugune walitsus on sõja kaima pannud, ja see ei olegi tähtis. Sotsialismi nimel pöörame Teile poole ettepanekuga lõpetada need massilised tapmised. Meie teame, et ükski rahwas sõja jätkamisest kasu ei sa. Kõik kasud saawad walitsewate klassidele ja kõik ohwrid, kõik kannatused jääwad tööliste hulkade osaks. Sõja päew toob meile tuhanded seltsimeeste surkehasid.

nukkehasid Sotsialistid peawad otsekohe selleks tööle asuma, et kõige lähemas tulewikus sõda lõpetatud saaks.

Selleks teewad Ameeriklased ettepaneku erakorralist rahwuwahelistsotsialistlik kongressi kokku kutsuda.

Uleskutsele on Ameerika Sotsialistide partei natsionaalne täidesaatev komitee alla kirjutanud

LENINI VÄITED.

§1. Euroopa maailmasõda kannab teravalt ära määratud imperialistlike troonisoja laadi. Võitlus turgude ja maade pärast, püüe kõikide maade proletaarlaste pimeduses hoida, lahutada ja üksikult hävitada, saates ühe rahvuse palgatöölisi teise rahvuse palgatöölise vastu kodanlaste kasuks võitlusesse - see on ainuke tõeline sõja tähendus siin ja otstarve.

§2. Saksa sotsiaaldemokraatlik partei II. Internatsionaali juhtide üleval pidamine. Kui nad sõja eelarve poolest hääletasid, korrasid Preisi junkrate ja bursuaasiale kodanlik-schovinistlikke lauseid, on otsustavaks sotsialismi ärandaamine, Saksa S.D. Partei juhtide teguviisi ei saa mitte niigiltingimisel õigeks tunnustada, kui siis mitte kriitendada selle partei absoluutist, võrkast kusta ja tarvades rahva bursuaalide enamusel teatavalt silmasid. Tegudes ajas see partei sel ajal rahvuslast-liberaalist poliitikat.

§3. Samasugust hukka mõistmist on teenitud ka Belgia ja prantsuse sotsiaaldemokraatlik partei juhtide üleval pidamine, kelle ärandaolikkus selles ilmas, et nad bursuaalistele ministri kontseptsiooni astusid.

§4. Suurema hulga teise Internatsionaali juhtide ärandaolikkus sotsialismi vastu tähendab selle Internatsionaali langemist. Langemise põhjuseks on temast valitseva väikebursuaalse opportunistliku faktiline üleolek, hähtus, mille hädaolikkuse päale proletariaadi paremad esitajad juba ammu tähelepanemist juhtisid.

§5. Nendest burshuaalistest ja schovinistlikes petustest, mille abil burshuaalsed erakonnad ja kahe suurema vastastikus võitluses oleva mannermaa rahvuse saksa ja prantsuse valitsused rahvahulkasid iseäranis pimestavad, ja midaburshuaasia jälgedel käivad sotsialistid-opportunistid niinasti avalikud, kui salajased, orjameelselt kordavad tuleb iseäranis tähelepanna ja märkida järgmised: - Kui saksa kodanlased tähelepanemist juhtivad selle päale, et rahva ülesandeks on kodumaa, ja vabakultuurilise ning rahvuslise arenemise kaitsmine, võitlus tsarismi vastu, siis valetavad nad, sest preisi junkrud Wilhelm II eesotsas nigi saksa suurokodanlased on alati isevalitsuse kaitsmise po-

liitikat ajanud ja ei jäta ka päale sõja lõppu kiki oma jõudusid tema ülevõltoimiseks päale juhtimast; nad valetavad, sest tõepoolest võttis Austria burshuaasid röövkäigu Serbia vastu ette ja saksa burshuaasid rõhub daanlasi, poolakaid ning prantslasi (Elsas-Lotaringias), peab pääletungimise sõda Belgia ja Prantsusmaa vastu, rikkamate ja enam vabamate maade enese kätte kiskumise sihis, kuna ta sõda algas momendil, mis iseäranis kasulik näis olevat sõjakunsti tehnika viimaste ülesleiduste tarvitamiseks, Anne Venemaa nõnda nimetatud suure sõjalise programmi läbiviimist. Kui prantsuse kodanlased ka tähendavad kodumaad kaitsmise ja muu päale, siis valetavad ka nemad, kuna nad tõepoolest kapitalistlikult tehnika poolest mahajäänud ja aeglasemal edenevaid maid kaitsevad, palgates oma miljardite abil vene isevalitsuse mustasajalisi salkkondi pääletungimise sõda pidama Austria ja Saksamaa vastu maade võtmise sihis. Kumbki sõdivate rahvaste rühm ei jää sõjapidamise tooruse- ja metsikuse poolest teisest maha.

§6. Venemaa S-D. iseäraliseks ja esimeseks ülesandeks on vali ja kindel võitlus suurvenelise keiserlik isevalitsusliku schovinismi ning selle kaitsjate-vene liberaalide-kadettide ja teiste vastu. Tööliste klassi ja kõikide maade töötavate kihtide seisukohast vaadates oleks kõige väiksem oha keiserliku isevalitsuse ja tema sõjavägede kaotus, kes Poolamaad Ukrainad jätavet rida Venemaa rahvaid rõhub, külvades vaenutuid üksikute rahvaste vahele selleks, et suurvenelaste rõhumist teiste rahvaste üle suurendada ja reaktsiooni ning metsikut keiserlik-monarhist valitsust ilustada.

§7. Sotsialistide hüüdnadeks viimasel ajal olgu: esiteks-igakülgne sotsialistliku revolutsiooni propaganda sõjaväe hulgas ja sõjategevuse piirkonnas-propaganda selle hääks, et tarvis ei ole oma kaasvendade, teiste maade palgatööliste vastu sõjarristadega võidelda vaid kõikide maade burshuaalistide valitsuste ja erakondade reaktsiooni vastu. Seesuguse igas keeles peetava propaganda jaoks möödapääsematu tarvilikkus pörandualuste organisatsioonide ja rühmade asutamine sõjavägede juures, Halastamata võitlus kõikide maade kodanlaste ja mõisnikkude schovinismi ja isamaalsuse vastu ilma mingi erandita. Sotsialismi äraandjate praeguse internatsionaali juhtide vastu peab teadvuslike revolutsi-

ooniliste töötavate kihtide poole appelleerima, kelle
ölgadel kõik sõja raskused seisavad ja kes opportunis-
mivastu vaenulikud on. Teiseks lähemaks loosungiks on
propaganda Saksa, Poola, Vene ja teiste vabariikide sisse-
säädmise häaks, ühes sellega, et need üksikud Euroopa
riigid vabariiklisteks Ühisriikideks ühineksid.

Hind 20 kop.

